

Suhdannebarometri

Lokakuu 2018

EK:N SUHDANNEBAROMETRI ON
SUOMEN KATTAVIN SÄÄNNÖLLINEN
YRITYKSILLE TEHTÄVÄ SUHDANNETIEDUS-
TELU.

Suhdannebarometri

Lokakuu 2018

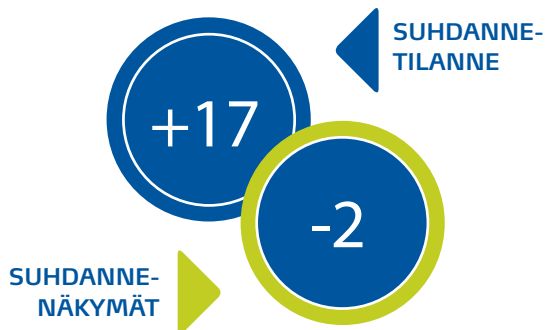
Sisällysluettelo 4 • 2018

Suhdanteet lokakuussa 2018	4
Suhdanteet maailmalla	5
Teollisuus	6
Rakentaminen	7
Palvelut	8
Pääalukuja	10
Elintarviketeollisuus	12
Teva-teollisuus	13
Puuteollisuus	14
Paperiteollisuus	15
Painaminen	16
Kemianteollisuus	17
Rakennustuoteteollisuus	18
Teknologiaeteollisuus	19
Kauppa	20
Matkailu- ja ravintolapalvelut	21
Liikenne	22
Rahoitus ja vakuutus	23
Tieto- ja viestintäpalvelut	24
Kiinteistöpalvelut	25
Muut palvelut	26
Pitkiä aikasarjoja	27
Taustatietoa taloudesta	28
Suhdannetiedustelumenetelmä	30

Suhdanteet lokakuussa 2018

- **Suhdanteet jatkuneet suotuisina myös alkusyksyllä – nykytilanne normaalia parempi erityisesti teollisuudessa**
- **Suhdannenäkymät ovat selvästi aiempaa varovaisemmat, vaikka yleisesti hyvä tilanne jatkuu vielä**
- **Tuotanto ja myynti kasvavat seuraavan puolen vuoden aikana – rekrytointivaikeudet huomattavia**
- **Maailmantalouden ennusteita laskettu ja finanssimarkkinoilla huojuntaa**

EK:n lokakuussa tekemässä Suhdannebarometrissa suomalais-yritykset arvioivat vahvan suhdannevaiheen jatkuneen loppukesällä ja alkusyksyllä. Tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvattiin erityisesti teollisuudessa selvästi keskimääräistä vahvemmaksi, mutta myös palveluissa ja rakentamisessa tilanne jatkui hyvänä.

Lähikuukausien suhdanneodotukset ovat vaimentuneet erityisesti rakentamisessa, jossa vahvan suhdannevaiheen ennustetaan varsin yleisesti heikkenevän. Teollisuudessa ja palveluissa suhdannekuva pysyisi lähes nykyisellään.

Odotukset aiempaa varovaisemmat

Teollisuuden yleisiä suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku painui lokakuussa tehdyssä tiedustelussa tasolle -4, kun se oli vielä heinäkuussa +13. Rakentamisen suhdannenäkymät heikkenivät lukemaan -33 (heinäkuussa -10). Palvelualojen odotukset olivat varsin vakaat lukemassa +3 (heinäkuussa +5).

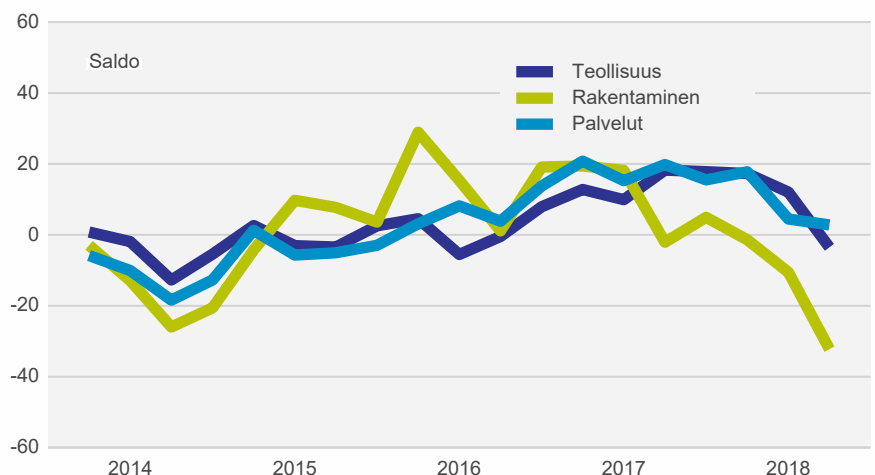
Tuotanto ja myynti lisääntyivät tiedustelun mukaan alkusyksyllä. Rakentamisessa kasvu jäi muita aloja hitaammaksi. Teollisuuden tilauskanta on vahva. Henkilöstön määrä on kasvanut kaikilla päätoimialoilla.

Rekrytointivaikeudet ovat huomattava ongelma useimmilla toimialoilla. Kaikista vaikein tilanne oli rakentamisessa.

Tuotannon ja myynnin odotetaan kasvavan loppuvuonna ja vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä kohtalaisesti sekä teollisuudessa että palveluissa. Rakentamisessa tuotanto pysyisi lähes ennallaan. Henkilöstön määrän ennakoitaan kasvavan maltillisesti.

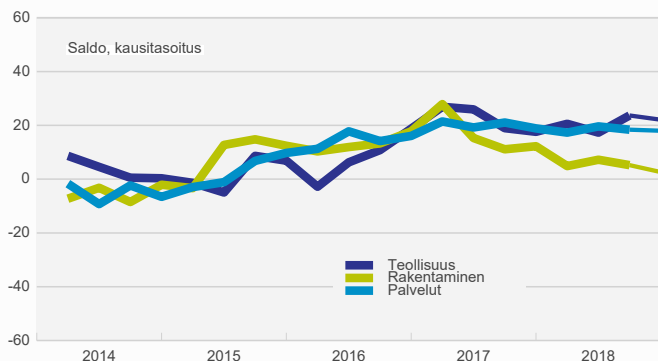
Kannattavuuden odotetaan kohoavan vähän, lukuun ottamatta rakentamista jossa se pysyisi vakaana.

Suhdannenäkymät

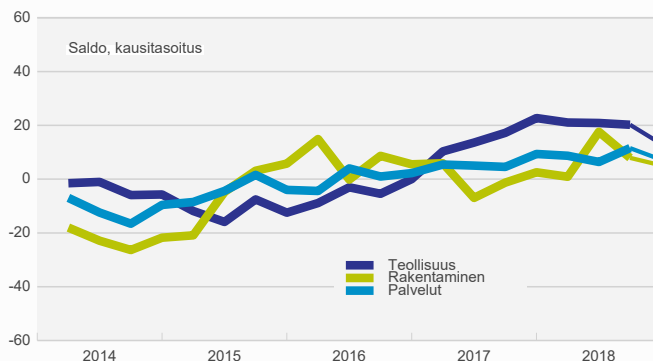

Koko elinkeinoelämän suhdannetilanne on vahva, mutta näkymät aiempaa varovaisemmat

Tuotanto/myynti, toteuma ja odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

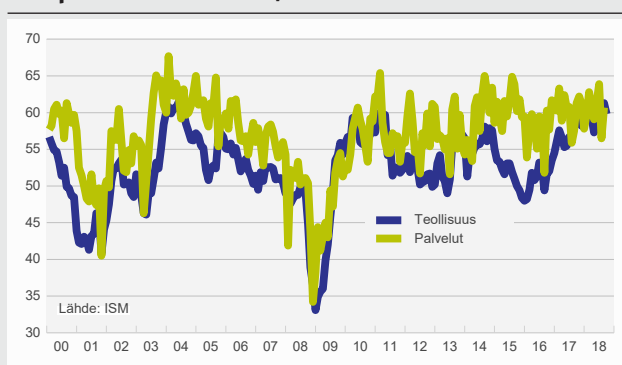
Suhdanteet maailmalla

Kasvuennusteita viilattu – markkinoilla tuulista

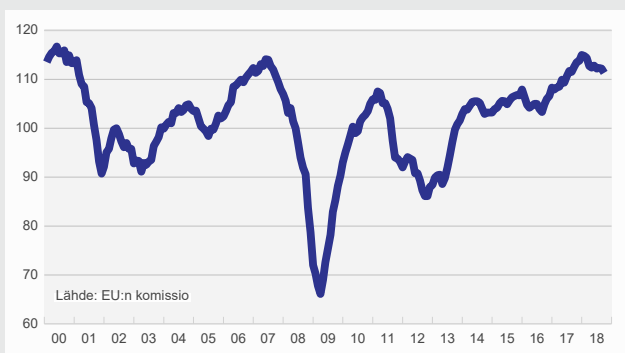
Maailmantalouden kasvuennusteita on hieman laskettu, ja lähes kaikkien talousalueiden vauhti on hidastumassa. USA:n kasvun arvioidaan olevan elvyttävän veropoliittikan myötä vielä vähän aikaa vahvaa. Ennakoivat indikaattorit ovat USA:ssa korkealla, mutta Euroopassa ne ovat laskeneet asteittain viime kuukausina.

Osakemarkkinat ovat laskeneet selvästi syksyllä 2018 ja pelot taantumasta ovat kasvaneet. Markkinoita huolettavat kauppakonfliktien kärjistymisen lisäksi mm. Italian poliittinen tilanne ja sen talousvaikutukset sekä yleisemmin rahapolitiikan mitoituksen onnistuminen.

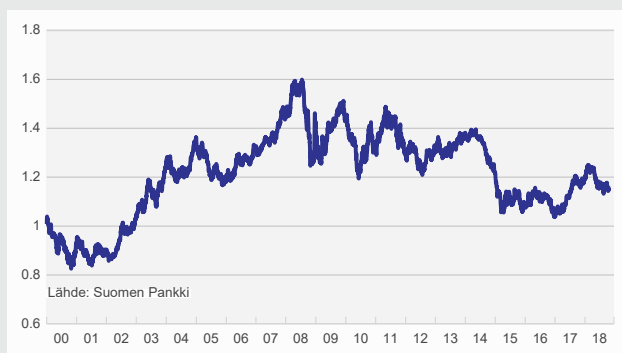
Ostopäälliköiden indeksi, USA

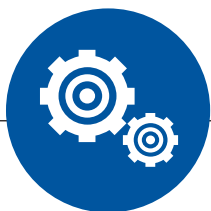

Talouden ilmapiiri-indikaattori, EU-maat

Euron dollarikurssi

Teollisuus

- Suidannettilanne on pysynyt ennallaan huomattavasti normaalia vahvempaan (saldoluku +35)
- Tilauskanta yli normaalin – tuotannon kasvu jatkuu melko ripeänä
- Henkilöstön määrä on nousussa
- Rekrytointivaikeudet ovat vaikeutuneet edelleen ja ovat suurin kasvun este
- Suidannenäkymät aiempaa varovaisemmat, mutta ei suuria muutoksia yleiskuvaan (saldoluku -4)

EK:n lokakuussa 2018 tekemän suidannetiedustelun mukaan suomalaisten teollisuusyritysten suidanteet ovat jatkuneet vahvoina, mutta parannusta ei enää tapahtunut loppukesän ja alkusyksyn aikana. Tämänhetkistä suidannettilannetta kuvaava saldoluku oli lokakuussa +35.

Suidannenäkymät aiempaa varovaisemmat

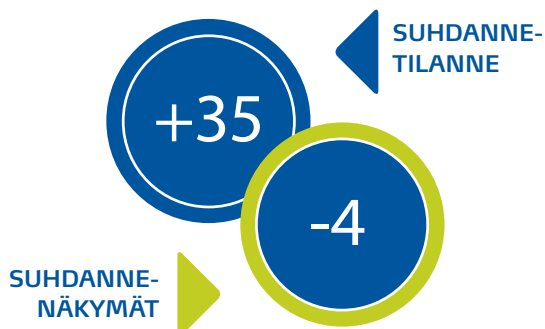
Yleiset suidanneodotukset ovat selvästi aiempaa varovaisemmat, mutta yleiseen suidannekuvaan ei odoteta suuria muutoksia seuraavan puolen vuoden aikana.

Teollisuuden suidannenäkymien saldoluku oli lokakuussa tiedustelussa -4, kun vastaava saldoluku oli heinäkuussa vielä +13. Lokakuussa seitsemän prosenttia yrityksistä odotti suidanteiden paranevan viimeisellä vuosineljänneksellä ja vuoden 2019 alussa. Heikkenemistä ennusti 11 prosenttia vastaajista, ja 82 prosenttia arvioi tilanteen pysyvän ennallaan.

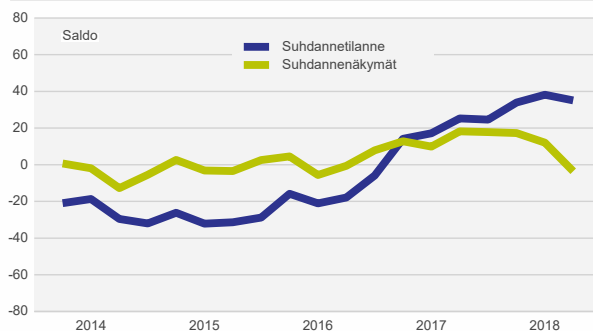
Tilauskanta on vahva

Teollisuusyritysten saamat uudet tilaukset lisääntyivät heinäsyyskuussa melko ripeästi. Tilausten kasvun ennustetaan jatkuvan myös vuoden lopulla.

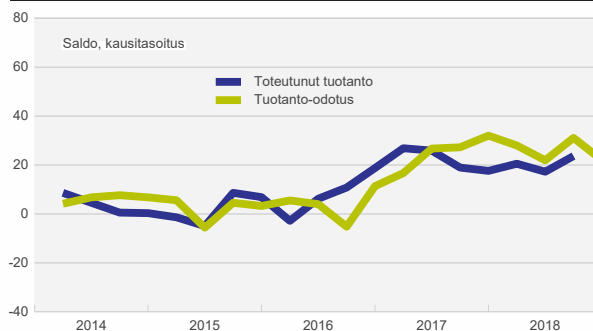
Tilauskantaa kuvattiin lokakuussa alkuvuoden tavoin keskimääräistä vahvemmaksi. Valmiiden tuotteiden varastot kasvoivat vähän normaalia suuremmiksi.

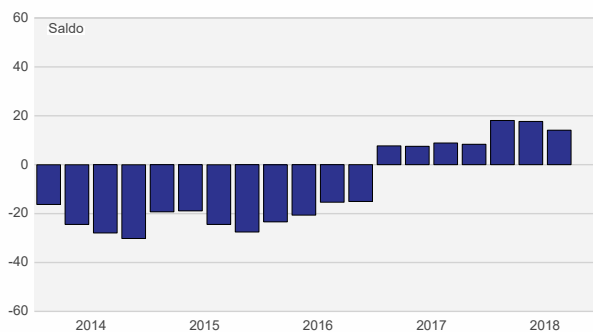
Suidanteet

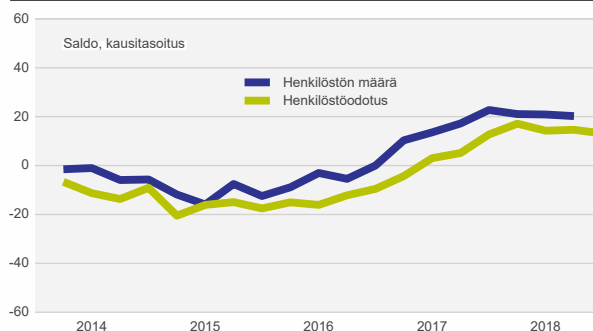
Tuotanto ja tuotanto-odotus

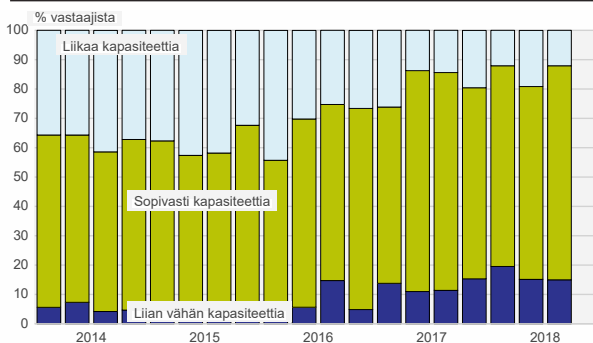
Tilauskanta

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

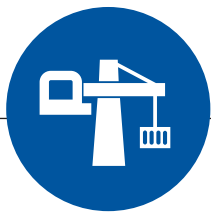

Tuotanto ja työllisyys kasvavat

Teollisuusyritysten tuotannon kasvu jatkui melko vauhdikkaana alkusyksyllä. Myös odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat kohtalaisen hyvät, ja tuotannon odotetaan lisääntyvän. Sekä myyntihintojen että tuotantokustannusten arvioidaan nousevan hieman lähikuukausina, ja kannattavuudesta odotetaan vähän parempaa kuin vuosi sitten vastaavaan aikaan.

Teollisuusyritysten henkilöstön määrä kasvoi heinä–syyskuussa, ja kasvun ennakoidaan jatkuvan vähän hidastuen.

Tuotantokapasiteetti oli lokakuussa kokonaan käytössä 88 %:lla vastaajista. Rekrytointivaikeudet ovat nousseet yleisimmäksi kapeikkotekijäksi, sillä niitä ilmoitti 24 % vastaajista (heinäkuussa 20 %). Kysyntä oli heikkoa 19 %:lla (heinäkuussa 16 %) ja kapasiteettipula oli ongelmana 12 %:lla yrityksiä.

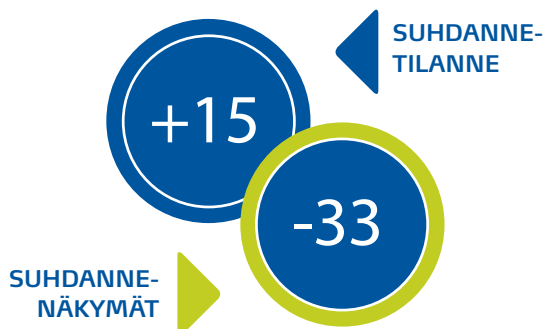
Rakentaminen

- **Vahva suhdannetilanne jäähtynyt hieman – tämänhetkinen suhdannekuva silti yli normaalin (saldoluku +15)**
- **Tilaukset on hieman supistunut, mutta asuntoja on myymättä normaalia vähemmän ja kapasiteetti on lähes täyskäytössä**
- **Rekrytointiongelmat huomattavan yleisiä – niistä kärsi yli puolet vastaajista**
- **Yleiset suhdanneodotukset ovat heikentyneet, osin kausitekiöistä johtuen (näkymien saldoluku -33)**
- **Tuotanto ja henkilöstö pysyisivät lähes ennallaan lähikuukaudet**

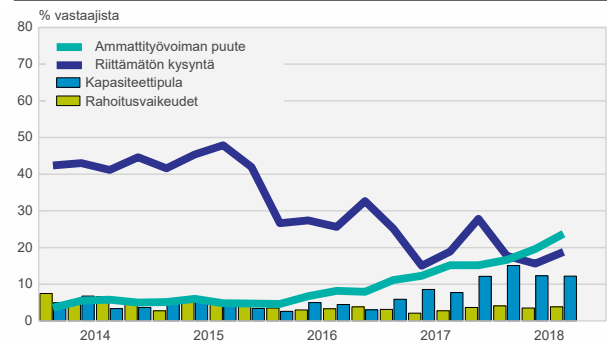
Rakennusyritykset arvioivat EK:n lokakuussa tekemässä suhdannekyselyssä suhdannetilanteensa jäähtyneen hieman, mutta tämänhetkistä tilannetta kuvataan edelleen keskimääräistä vahvemmaksi. Suhdanteiden nykytilaa kuvaava saldoluku oli lokakuussa +15 (heinäkuussa +27).

Kysyntä hieman vaimentunut

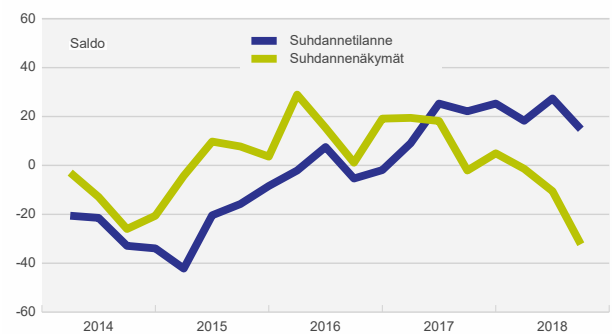
Uusien tilausten määrä laski jonkin verran heinä–syyskuussa.

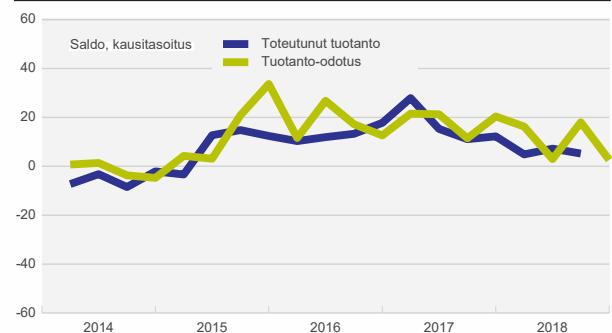
Tuotannon kasvun esteet

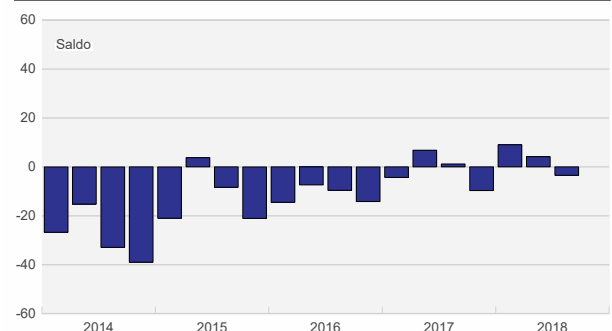
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Tilaukset

Tilauksen kuvattiin supistuneen vähän, mutta kokonaisuutena se on lähellä normaalia.

Tiedustelun vastaajayritysten tuotannon määrä kasvoi lopukaudella ja alkusyksyllä loivasti. Henkilöstöä lisättiin myös hieman. Myymättömien huoneistojen määrä pysyi lähes ennallaan, selvästi keskimääräistä matalammalla tasolla. Myyntihinnat pysyivät lähes muuttumattomina, mutta kustannukset ovat kasvussa. Kannattavuuden kuvataan heikentyneen hieman edellisvuodesta.

Yleiset suhdanneodotukset heikentyneet talvea kohti mentäessä

Rakentamisen yleiset suhdannenäkymät ovat selvästi vaisummat kuin edellisessä tiedustelussa. Suhdannetilanteen arvioidaan pehmenevän seuraavan puolen vuoden aikana. Kausiluonteiset tekijät selittävät osan näkymien heikentymisestä.

Suhdannenäkymien saldoluku oli lokakuussa -33, kun vastaava lukema heinäkuussa oli -10. Suhdannetilanteen arvioi heikenevän 34 prosenttia vastaajista, ja vain yksi prosentti ennusti sen paranevan lähikuukausina.

Odotukset lähikuukausien tuotantokehityksestä ovat varovaiset, mutta tuotannon ennustetaan pysyvän valtaosin nykytasollaan. Myös henkilöstön määrä pysyisi nykytasollaan eikä kannattavuus muuttuisi edellisvuodesta.

Rekrytointiongelmien vaikeita

Tuotantokapasiteetti on lähes täysin hyödynnetty. Lokakuussa peräti 94 prosenttia rakennusyrityksistä arvioi kapasiteetin olevan kokonaan käytössä (vuosi sitten 82 %).

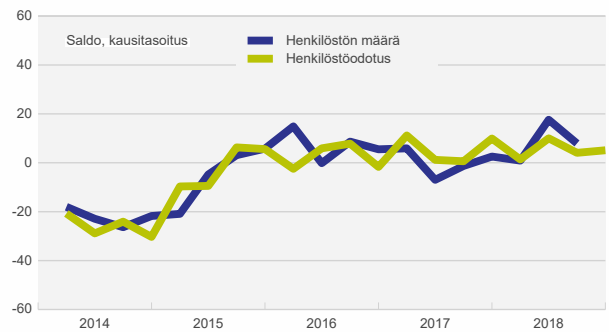
Selvästi merkittävin kasvun este on työvoiman rekrytointi. Rekrytointivaikeuksista raportoi lokakuussa 53 % alan vastaajista. Vuosi sitten työvoiman saanti oli kasvun esteenä 26 %:lla yrityksistä.

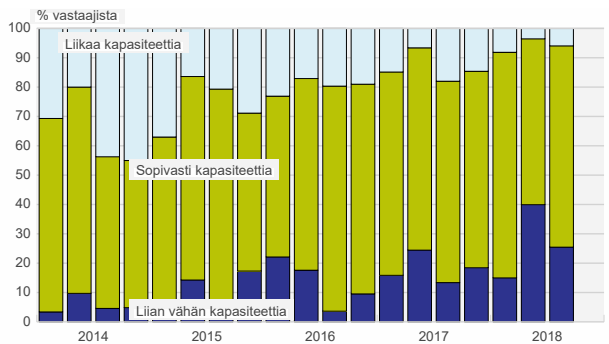
Palvelut

- **Suhdanteissa ei tapahtunut muutoksia, ja tilannetta kuvataan vähän keskimääräistä paremmaksi**
- **Myynti kasvoi melko ripeästi ja kasvun odotetaan jatkuvan seuraavan puolen vuoden aikana**
- **Henkilökunnan määrä kasvaa loivasti, mutta rekrytointiongelmia yhä yleisempiä**
- **Yleiset suhdannenäkymät vakaat myönteiset, suhdannekuva paranee hieman**

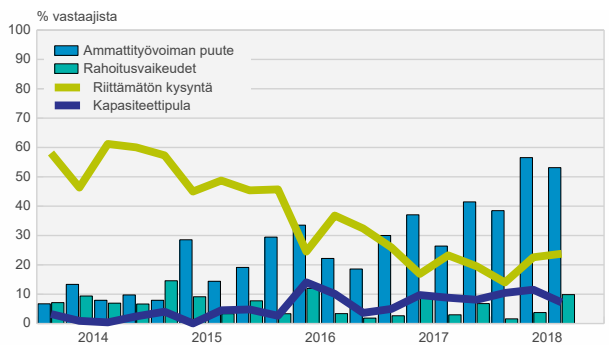
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

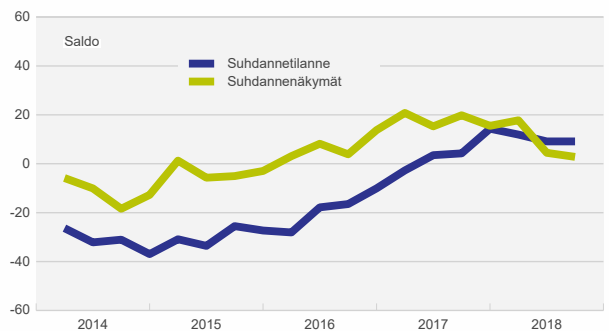
Tuotantokapasiteetti

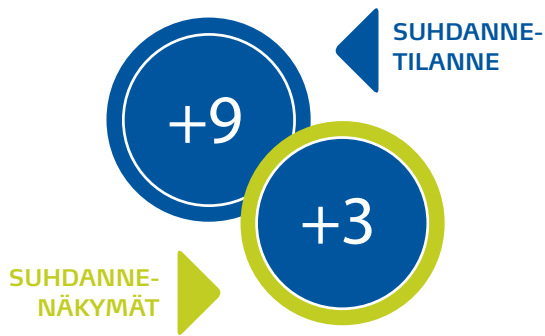

Tuotannon kasvun esteet

Suhdanteet

Palveluyritysten mukaan suhdannetilanteessa ei tapahtunut loppukesällä ja alkusyksyllä suuria muutoksia. Tilannetta arvioitiin hieman tavanomaista suotuisammaksi (saldoluku +9).

Suhdannenäkymät vakaat

Lähtöleveysuuden odotukset ovat edelleen vakaat. Suhdanteiden ennustetaan pysyvän nykyisellään tai vahvistuvan vähän lähikuukausina. Yleisiä suhdannenäkymiä mittaava saldoluku oli lokakuussa tehdyssä tiedustelussa saldoluussa +3 (heinäkuussa +5).

Suhdanteiden arvioi kohentuvan vuoden lopulla ja ensi vuoden alussa 10 % vastaajista. Heikkenemistä ennakoi samaan aikaan 7 % palvelualojen yrityksistä. Muuttumattomana suhdannetilanteen odotti pysyvän 83 % vastaajista.

Palveluyritysten myynnin määrä kasvoi kolmannella vuosineljänneksellä tasaisesti, ja samankaltaisen kasvun odotetaan jatkuvan myös lähikuukausien aikana.

Työvoiman määrä kasvaa tasaisesti

Tiedusteluun vastanneiden yritysten henkilökunnan määrä kasvoi jonkin verran heinä-syyskuun aikana. Myös viimeiselle vuosineljännekselle ennustetaan henkilöstön kasvua.

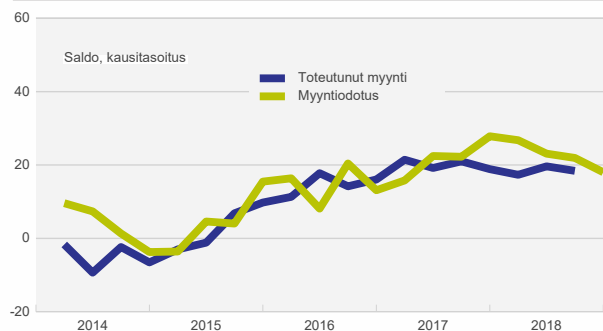
Kannattavuus kohentui loppukesällä ja alkusyksyllä aavistuksen verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Myyntihintojen odotetaan nousevan lähikuukausina loivasti, ja myös kannattavuus voisi parantua hieman.

Rekrytointivaikeuksia lähes joka kolmannella

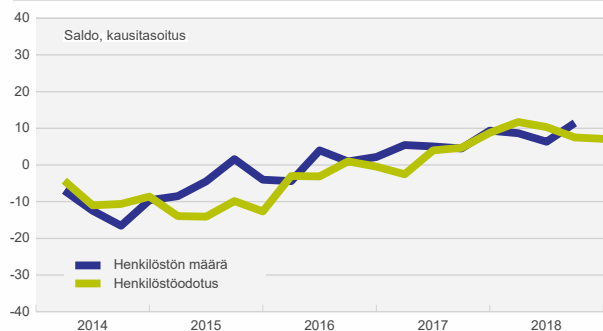
Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus oli vaikeutunut edelleen, ja se oli yleisin toiminnan kasvun este. Rekrytointivaikeuksia oli 31 %:lla vastaajista (heinäkuussa 28 %).

Riittämätön kysyntä oli lokakuussa ongelmana 21 %:lla vastaajista (heinäkuussa myös 21 %). Kapasiteettipula ja rahoitusvaikeudet olivat harvinaisia.

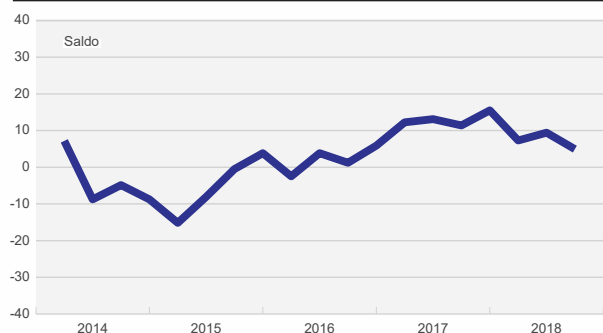
Myynti ja myyntiodotus

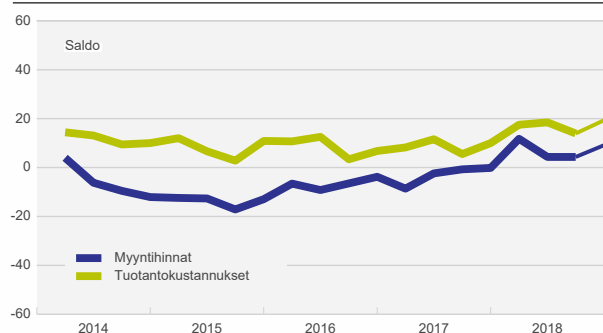
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

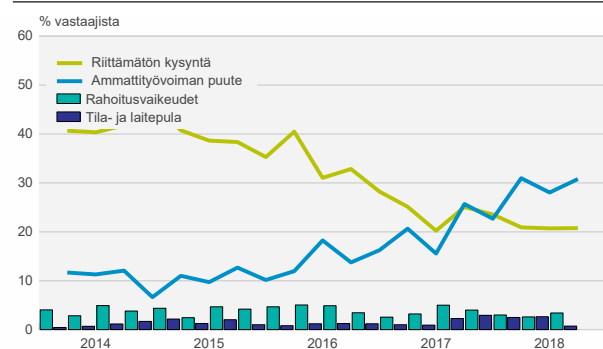
Kannattavuus

Hinnat ja kustannukset

Myynnin kasvun esteet

Päätuloksia

Teollisuus

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2016				2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	4	12	4	15	34	30	13	14	29	21	18	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	17	-10	6	14	38	23	26	26	33	29	14	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	56	70	75	73	74	86	86	80	88	81	88	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-23	-21	-16	-16	7	7	9	8	18	18	14	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-28	-28	-21	-18	-1	2	5	2	10	9	5	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	0	5	1	-2	6	-2	2	-4	-5	-1	11	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-6	10	-12	-9	13	27	10	15	25	33	12	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-3	-18	-19	-1	15	-2	3	22	28	7	5	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-2	0	-4	18	44	4	23	21	13	25	29	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	3	0	4	18	37	21	23	27	19	25	12	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	35	48	37	44	40	34	40	53	54	50	62	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	5	7	8	8	11	12	15	15	17	20	24	
puute kapasiteetista	3	5	4	3	6	9	8	12	15	12	12	
riittämätön kysyntä	27	27	26	33	25	15	19	28	18	16	19	
rahoitusvaikeudet	4	3	3	4	3	2	3	4	4	4	4	
muu este	2	10	3	2	1	1	1	3	9	8	14	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-15	-21	-17	-6	14	18	25	24	34	38	35	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	4	-5	-1	7	13	10	18	17	18	13	-4	

Rakentaminen

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2016				2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	4	32	13	8	23	34	8	3	2	25	1	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	41	23	0	9	34	20	6	5	15	27	-12	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	77	83	81	81	85	93	82	85	92	97	94	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-14	-7	-10	-14	-5	7	2	-10	9	4	-4	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-45	-58	-34	-47	-69	-66	-39	-61	-66	-36	-31	
Myyntöomien asuinhuoneistojen määrä normaaliin verrattuna	-5	-5	-33	-22	-18	-23	-32	-37	-37	-40	-33	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	9	23	7	-13	1	14	-5	-14	-3	39	2	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	31	6	-22	7	26	-2	-9	0	35	-2	-12	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-34	-51	35	-15	0	0	0	0	0	0	0	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	18	14	7	34	19	-33	0	0	0	0	0	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	72	56	61	58	53	55	54	66	66	71	73	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	29	34	22	19	30	37	26	41	38	57	53	
puute kapasiteetista	3	14	10	4	5	10	9	8	10	12	7	
riittämätön kysyntä	46	25	37	32	26	17	23	20	14	23	24	
rahoitusvaikeudet	3	12	3	2	3	9	3	7	2	4	10	
muu este	11	3	5	9	9	8	6	13	13	7	12	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-2	7	-6	-1	9	25	22	25	19	27	15	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	28	16	1	19	19	18	-2	4	-2	-10	-33	

Palvelut

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2016				2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	7	19	15	17	19	22	21	19	15	22	19	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	16	18	13	12	29	20	28	23	31	20	18	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-4	10	-2	0	5	10	1	7	9	10	9	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	5	-3	-4	-4	12	0	5	10	20	4	5	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	56	51	51	47	48	38	56	56	56	53	59	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	12	18	14	16	21	16	26	23	31	28	31	
puute kapasiteetista	1	1	1	1	1	1	2	3	2	3	1	
riittämätön kysyntä	40	31	33	28	25	20	25	24	21	21	21	
rahoitusvaikeudet	5	5	5	3	3	3	5	4	3	3	3	
muu este	4	3	6	5	4	3	4	9	5	5	7	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-29	-18	-16	-11	-2	4	4	15	12	9	9	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	4	8	4	13	20	16	20	15	17	5	3	

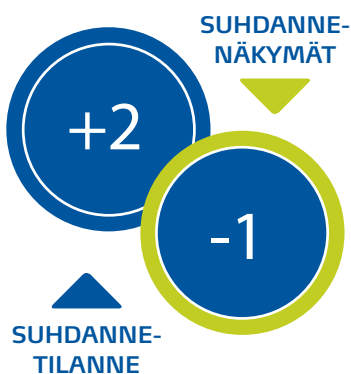
Toimialakatsaukset

Lokakuu 2018

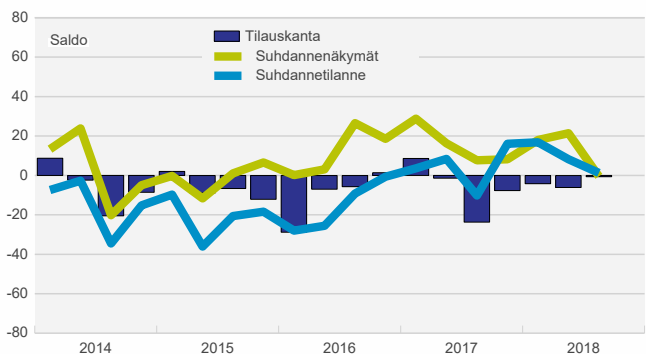

Elintarviketeollisuus

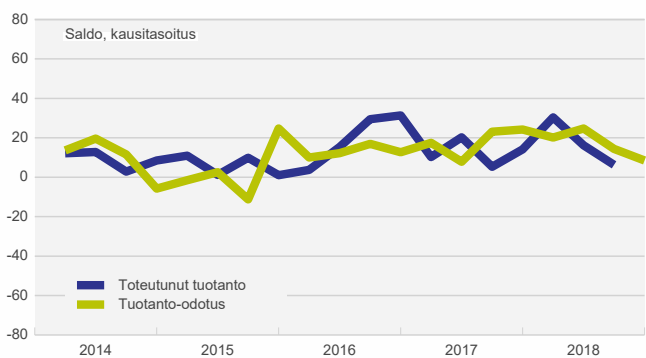
- Suhdannearviot ovat hieman pehmentyneet, mutta tämänhetkinen tilanne on lähellä normaalia
- Tilauskanta oli lokakuussa keskimääräisellä tasolla
- Tuotannon määrä kasvoi loivasti alkusyksyllä – kasvu jatkunee myös lähikuukausina
- Henkilöstöodotukset melko varovaiset, ja työvoiman määrän arvioidaan laskevan loivasti
- Suhdanteisiin ei odoteta muutoksia lähikuukausina (saldoluku -1)

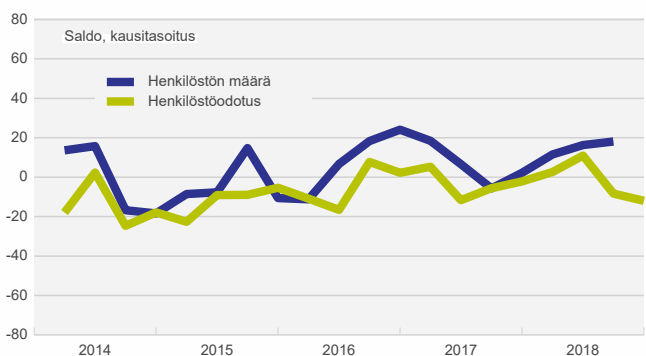
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Elintarviketeollisuus

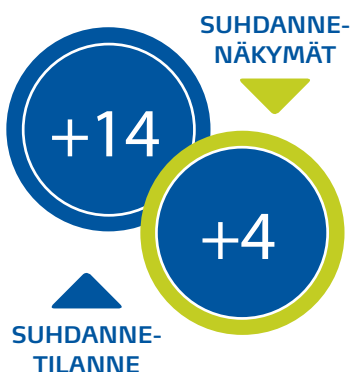

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

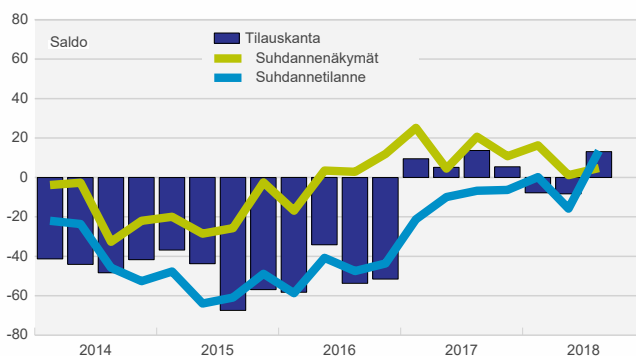
	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	6	31	-7	22	26	30	-9	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	15	22	33	4	30	14	17	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	69	81	68	83	83	71	80	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	8	-1	-23	-8	-5	-6	0	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	1	3	3	-10	-28	-16	-16	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-1	-21	0	-1	0	7	-5	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	13	24	-12	-3	7	34	11	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	6	-14	-6	2	26	-18	-15	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-7	29	-4	22	6	-27	-22	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	47	34	6	42	31	31	37	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	31	26	29	31	41	30	48	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	8	4	11	6	15	9	16	
puute kapasiteetista	9	0	0	2	4	4	5	
riittämätön kysyntä	15	19	22	24	28	20	28	
rahoitusvaikeudet	3	5	6	0	5	4	5	
muu este	0	0	0	0	0	4	6	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	4	9	-10	16	16	9	2	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	29	16	7	8	18	21	-1	

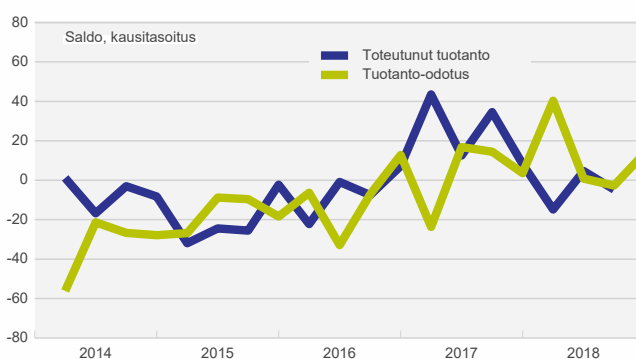
- Arviot yleisestä suhdannetilanteesta kohenivat loppukesällä ja alkusyksyllä
- Tuotanto pysyi heinä–syyskuussa likimain ennallaan, ja loppuvuodelle ennakoidaan pientä kasvua
- Henkilöstön määrään ei odoteta muutoksia – vaimea kysyntä on yleisin kasvun este
- Yleiset suhdannenäkymät ovat hieman parantuneet kevään lukemista – suhdannekuvan ennustetaan kohenevan hieman (saldoluku +4)

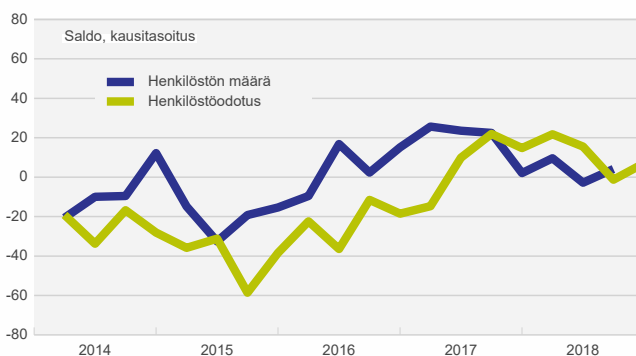
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

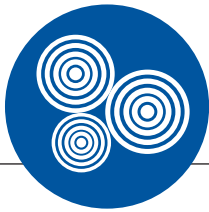

Teva-teollisuus

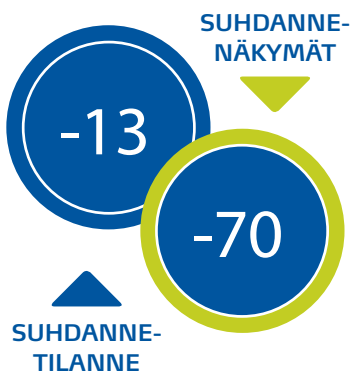
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	47	15	31	7	-9	5	-6	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	24	11	5	46	8	-10	13	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	86	100	88	90	85	87	81	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	10	6	13	5	-8	-8	13	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-14	-16	5	-8	-15	-18	-26	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	10	29	7	17	-8	12	24	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	27	32	22	-3	12	5	8	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	12	23	16	23	19	0	8	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	0	0	35	29	-1	15	23	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	37	52	14	24	23	42	-12	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	25	27	63	46	57	46	57	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	8	6	3	4	11	5	8	
puute kapasiteetista	0	15	29	16	20	11	1	
riittämätön kysyntä	16	6	26	25	26	26	38	
rahoitusvaikeudet	13	0	9	10	9	13	16	
muu este	0	0	0	0	0	0	11	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-21	-10	-7	-6	0	-16	14	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	25	5	21	11	16	1	4	

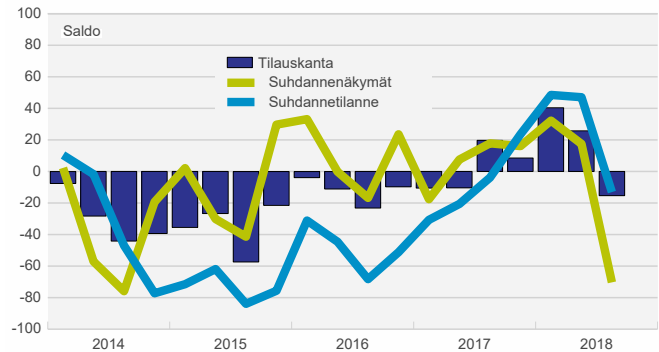

Puuteollisuus

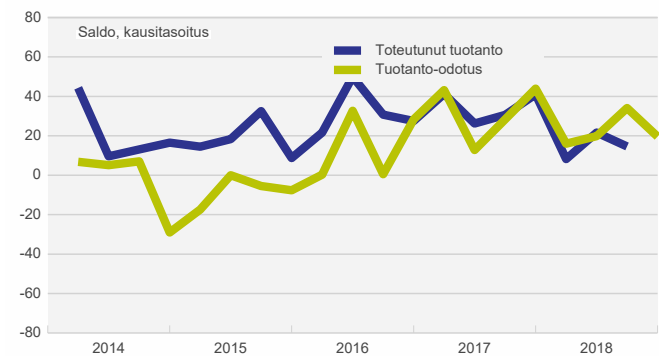
- Alkuvuoden vahva suhdannetilanne heikkeni selvästi loppukesällä (saldoluku lokakuussa -13)
- Tilauskanta laski vähän alle tavanomaisen
- Tuotannon kasvun odotetaan jatkuvan tasaisena lähikuukausien ajan
- Kustannukset ovat nopeassa nousussa, hinta- ja kannattavuusodotukset heikentyneet selvästi
- Suhdanneodotuksissa huomattava käänne heikompaan (saldoluku -70)

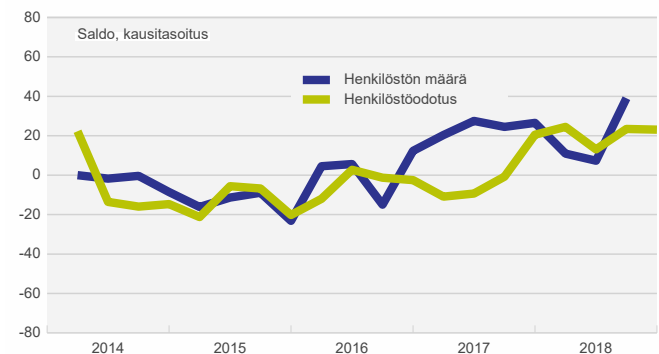
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Puuteollisuus

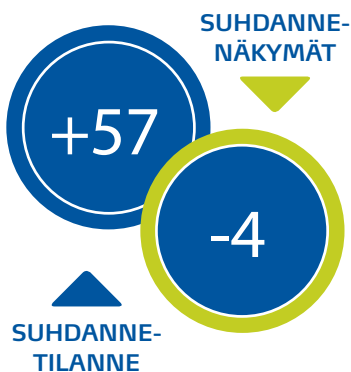
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	38	44	29	28	5	40	12	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	31	24	23	26	31	32	0	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	90	79	83	75	78	85	78	
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-11	-11	19	9	40	25	-16	
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	13	1	33	-5	42	42	-19	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	6	-2	1	-24	-19	-22	12	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	29	50	9	14	18	26	27	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	13	-15	-3	36	33	9	2	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	61	37	56	25	34	27	-15	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	6	2	41	19	15	24	11	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	34	54	57	68	63	58	57	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	1	1	5	1	13	17	7	
puute kapasiteetista	0	32	13	26	30	27	21	
riittämätön kysyntä	16	20	21	21	18	17	20	
rahoitusvaikeudet	7	1	2	18	1	5	6	
muu este	17	0	18	7	0	0	8	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-31	-20	-4	23	49	47	-13	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-17	7	18	16	32	18	-70	

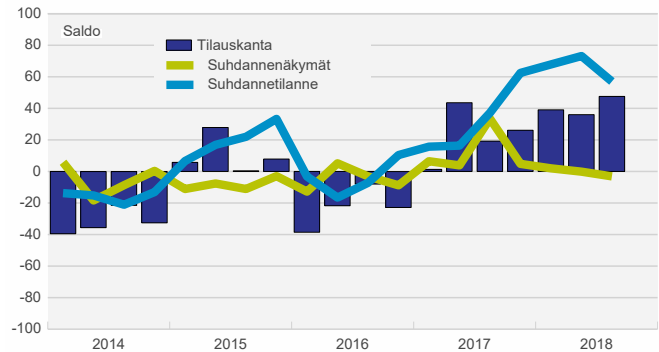

Paperiteollisuus

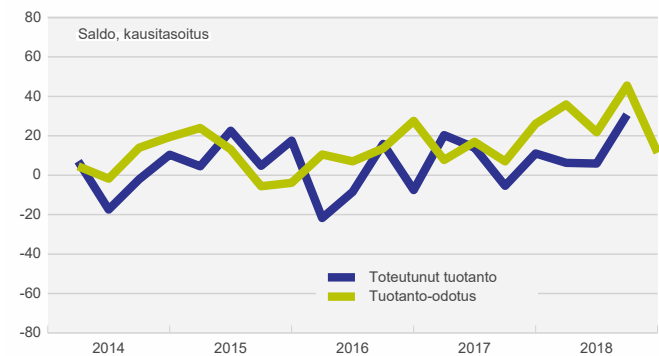
- Suhdanne tilanne on jatkunut vahvana (saldoluku +57)
- Tilaukanta on yleisesti korkea ja kapasiteetti on lähes täyskäytössä
- Tuotannon ennustetaan kasvavan hieman vuoden lopulla
- Kannattavuuden arvioidaan pysyvän edellisvuoden tasolla
- Suhdanteisiin ei odoteta suuria muutoksia, vaan hyvän markkinatilanteen arvioidaan jatkuvan (suhdannenäkymien saldoluku -4)

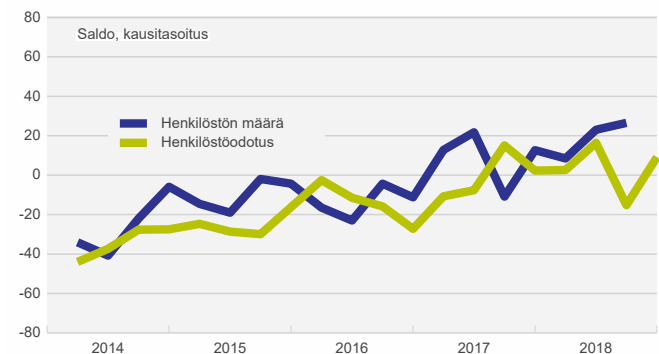
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Paperi-teollisuus

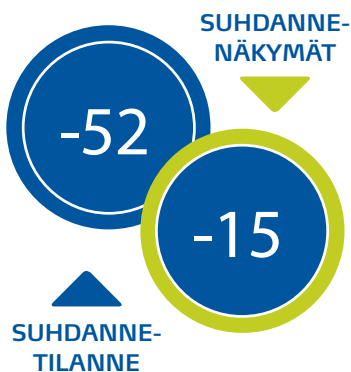
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	34	0	-16	14	20	-8	21	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	15	-15	27	45	19	26	9	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	88	88	96	91	99	99	95	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	2	44	19	27	39	36	48	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	1	36	14	31	39	34	47	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	44	7	19	-12	-20	12	9	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	16	45	-37	6	14	53	-6	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	14	0	0	10	39	-31	9	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	38	46	7	21	4	9	5	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	4	2	5	16	11	13	12	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	6	19	23	38	39	20	52	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	1	1	1	3	2	2	4	
puute kapasiteetista	5	17	16	25	34	16	43	
riittämätön kysyntä	1	1	5	11	5	1	4	
rahoitusvaikeudet	1	0	0	0	0	0	2	
muu este	0	1	0	6	0	0	0	
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	16	16	37	63	68	73	57	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	7	4	33	5	2	0	-4	

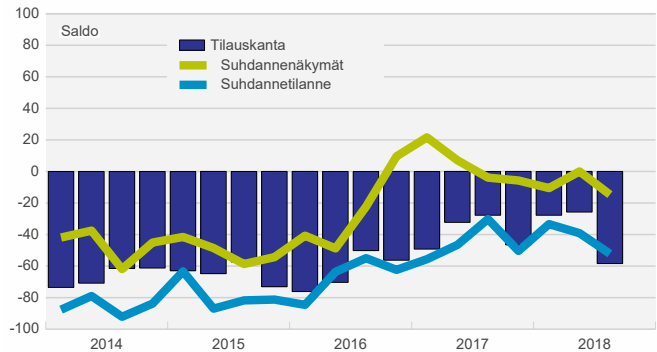

Painaminen

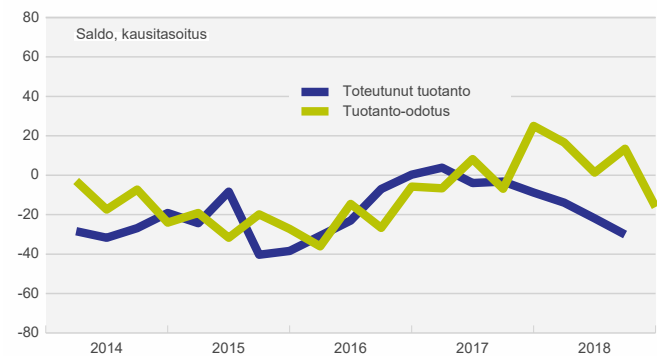
- Tämänhetkinen suhdannetilanne selvästi keskimääräistä heikompi (saldoluku -52)
- Kaksi kolmasosaa yrityksistä kokee heikon kysynnän rajoittavan toimintaa
- Tuotanto on ollut viime kuukausina laskussa, ja myös loppuvuodesta odotetaan vaatimatonta
- Suhdannenäkymät painuneet jälleen miinukselle (saldoluku -15)

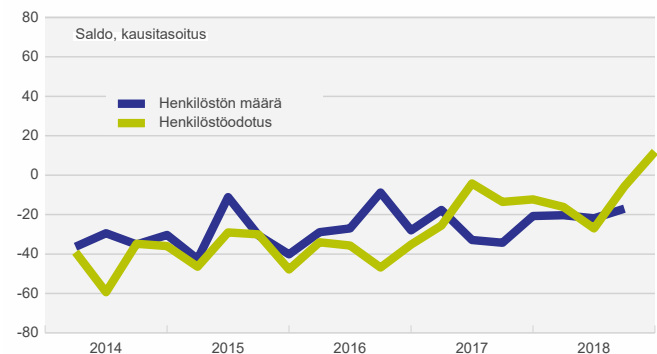
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

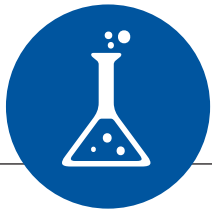

Painaminen

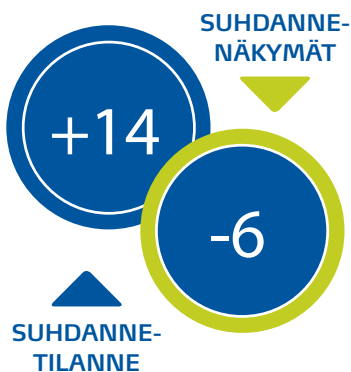
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-2	3	3	-14	-19	-15	-23	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	17	-13	32	6	12	5	-8	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	30	59	54	60	64	53	77	
Tilaukset normaaliin verrattuna	-49	-33	-28	-46	-28	-25	-58	
Vientitilaukset normaaliin verrattuna	-57	-47	-56	-55	-28	-33	-65	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-52	-21	-25	-25	-33	-11	-21	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-15	-27	-29	-33	-15	-18	-12	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	3	-22	-13	-14	-21	-16	12	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	4	-33	-24	-26	-16	-45	-1	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	0	-19	-13	-4	-20	-7	-14	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	80	78	90	93	96	88	95	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	9	29	24	16	30	34	33	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	5	0	
riittämätön kysyntä	67	56	54	60	60	51	66	
rahoitusvaikeudet	15	13	23	24	31	18	22	
muu este	0	4	7	5	0	0	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-56	-46	-30	-51	-34	-39	-52	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	22	7	-3	-6	-10	0	-15	

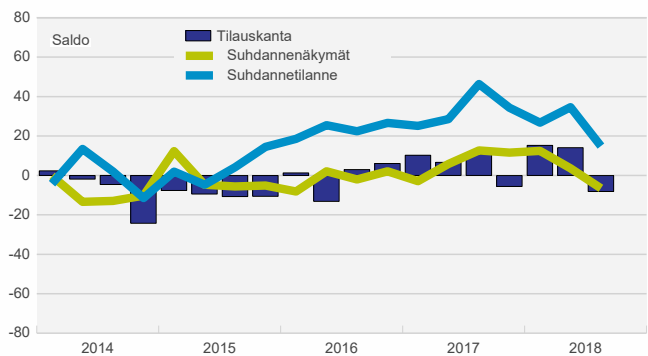

Kemianteollisuus

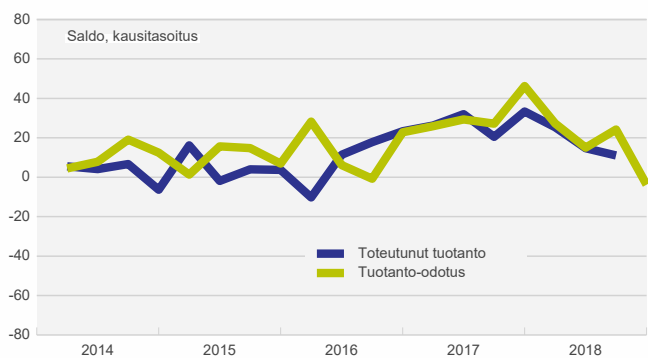
- Vahva suhdannevaihe heikentynyt hieman, mutta nykytilanne silti tavanomaista parempi (saldoluku +14)
- Tilaukskannan kuvataan laskeneen vähän
- Tuotanto on kasvanut kohtalaisesti – kolmasosa yrityksistä kuvaa kuitenkin kysyntää vaisuksi
- Yleiset suhdannenäkymät melko vakaat (saldoluku -6)

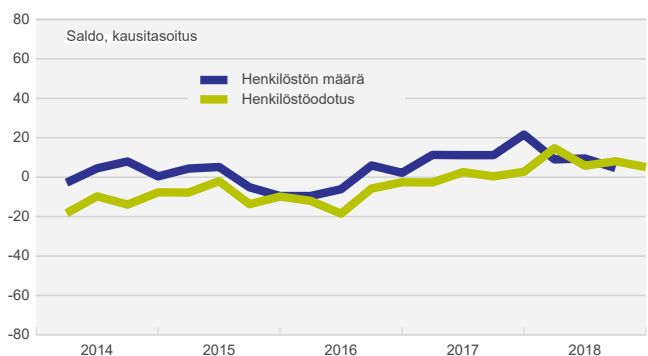
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

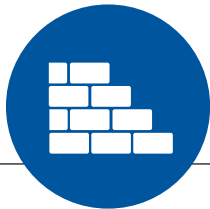

Kemianteollisuus

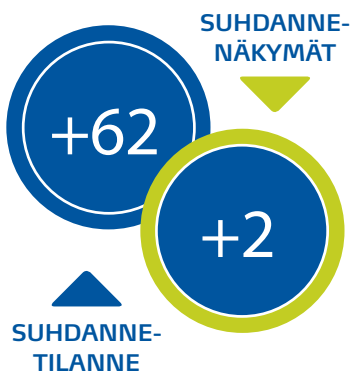
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	40	34	10	32	39	18	-2	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	28	22	45	30	13	20	-4	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	74	76	79	78	79	77	72	
Tilaukskanta normaaliin verrattuna	11	6	11	-6	15	14	-9	
Vientitilaukskanta normaaliin verrattuna	14	10	20	6	16	-1	-8	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-3	-23	-12	-6	-21	-10	27	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	10	26	5	12	8	24	-2	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	13	-7	-9	23	16	0	-6	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	62	44	64	48	31	11	12	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	33	19	34	32	24	25	10	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	23	20	26	37	40	37	47	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	3	5	3	5	5	3	7	
puute kapasiteetista	2	1	2	7	11	5	6	
riittämätön kysyntä	18	13	19	24	22	29	34	
rahoitusvaikeudet	1	1	1	3	4	1	5	
muu este	0	0	1	4	2	1	1	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	26	28	47	34	27	34	14	
Suhdannennäkymät lähitulevaisuuteen	-2	6	13	11	12	4	-6	

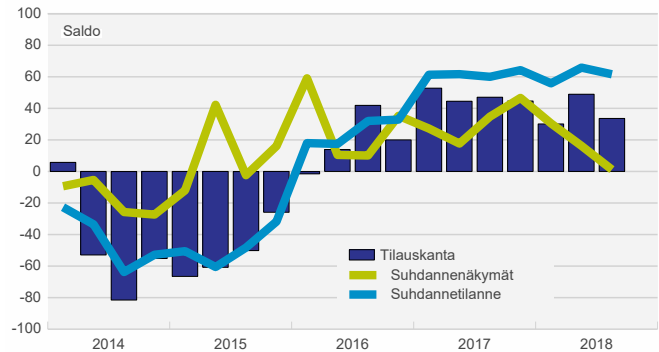

Rakennustuoteteollisuus

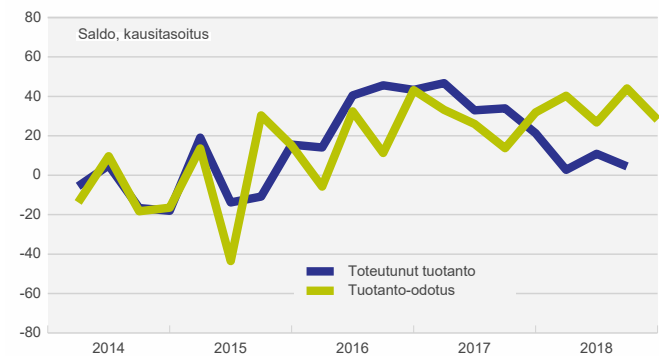
- Suhdanne tilanne on jatkunut suotuisana, arviot nykytilasta huomattavasti yli keskimääräisen (saldoluku +62)
- Tilaukanta on normaalia vahvempi
- Tuotanto kasvoi loivasti, odotukset loppuvuodelle ja ensi vuoden alkuun yhä myönteiset
- Henkilöstön määrä kasvussa – joka neljänellä yrityksellä rekrytointivaikeuksia
- Odotukset aiempaa maltillisemmat, mutta yleisesti hyvä suhdannevaihe jatkuu (saldoluku +2)

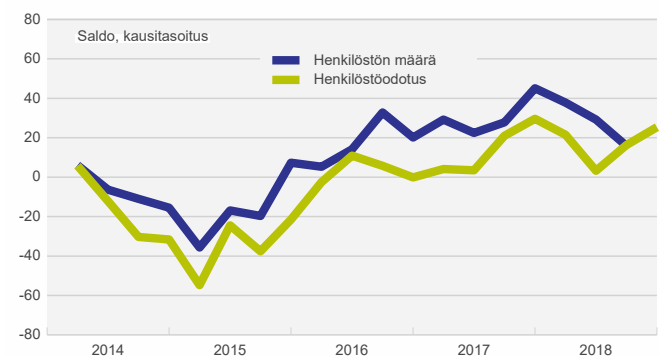
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

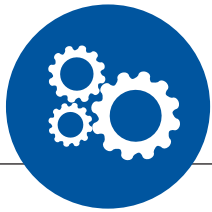

Rakennus- tuote- teollisuus

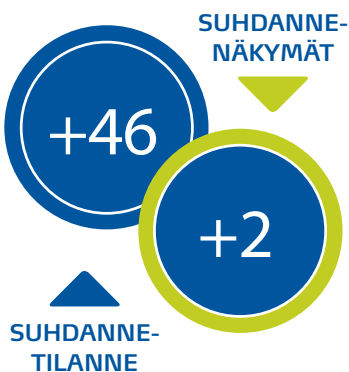
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	62	54	29	-7	17	32	1	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	52	16	17	39	48	44	12	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	89	86	92	86	89	84	84	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	52	44	47	45	30	49	33	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-1	-18	-3	10	-8	-12	-35	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	37	30	21	-6	37	32	26	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	32	43	17	37	43	48	5	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	24	13	15	25	18	10	14	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	38	10	32	20	-15	0	5	
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-9	30	30	34	37	17	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	56	61	35	57	51	68	49	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	30	28	24	25	27	27	23	
puute kapasiteetista	17	30	12	6	19	19	9	
riittämätön kysyntä	24	16	10	34	10	28	18	
rahoitusvaikeudet	4	0	0	3	5	2	0	
muu este	0	0	0	0	0	0	0	
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	61	62	60	64	56	66	62	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	27	18	35	46	30	16	2	

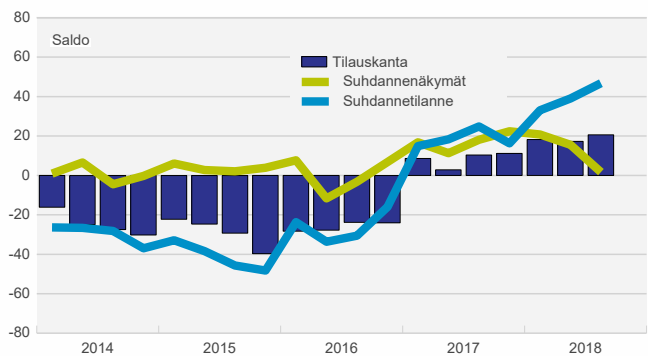

Teknologia-teollisuus

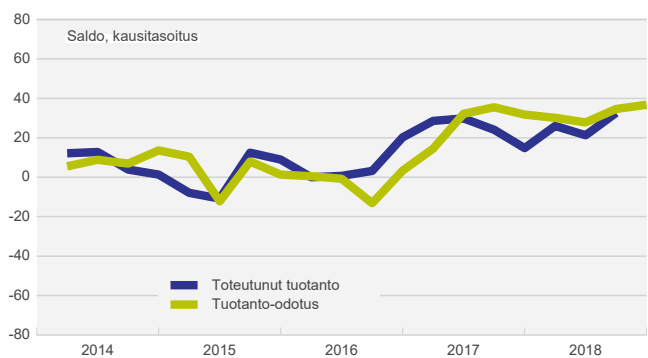
- Suhdanne-tilanne on parantunut edelleen ja arviot ovat selvästi tavanomaista myönteisemmät (saldoluku +46)
- Tilaukanta on selvästi yli keskimääräisen, ja se on vahvistunut hieman lisää
- Tuotannon odotetaan jatkavan melko ripeää kasvua seuraavan puolen vuoden ajan
- Rekrytointiongelmia kärkeä edelleen, nyt jo 35 %:lla vastaajista
- Suhdanne-odotukset varovaisemmat, mutta hyvän suhdannevaiheen arvioidaan jatkuvan (saldoluku lokakuussa +2)

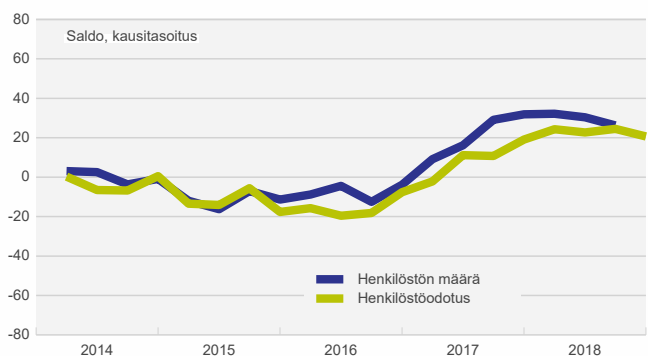
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Teknologia-teollisuus

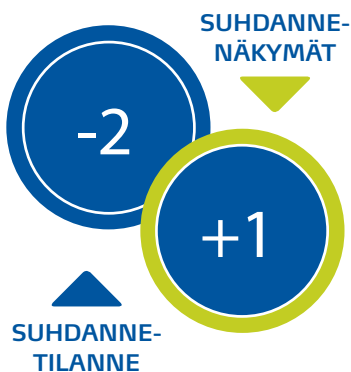
Suhdanne-tilan tiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	33	34	21	8	33	25	30	
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	47	35	19	24	43	34	23	
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	71	91	89	79	92	80	95	
Tilaukanta normaaliin verrattuna	9	3	11	12	18	18	21	
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-5	-4	-1	-1	9	12	10	
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	5	1	4	-2	3	-2	9	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	14	25	24	22	38	39	21	
Henkilökunta-odotus seuraavalle 3 kk:lle	22	5	11	26	35	17	12	
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	46	-14	11	10	11	38	44	
Vientio-odotus seuraavalle 3 kk:lle	47	2	24	28	18	24	15	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	52	38	46	62	62	61	71	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	16	18	23	23	22	30	35	
puute kapasiteetista	7	8	8	12	13	14	10	
riittämätön kysyntä	33	16	19	32	16	10	14	
rahoitusvaikeudet	3	2	3	3	4	5	3	
muu este	1	2	1	3	17	15	25	
Suhdanne-tilanne tällä hetkellä	14	18	25	17	33	40	46	
Suhdanne-odotukset lähitulevaisuuteen	16	12	18	22	20	15	2	

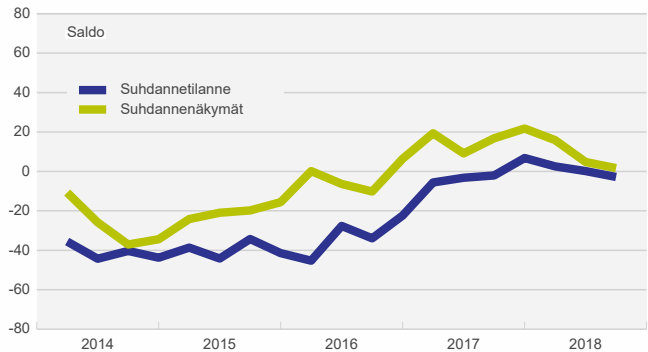

Kauppa

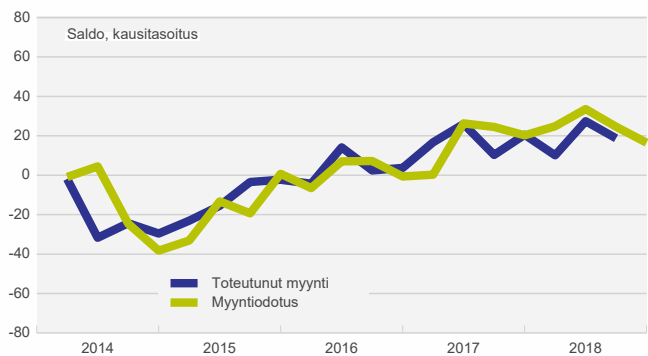
- Kaupan suhdannetilanne pysytellyt keskimääräisenä myös alkusyksyllä (suhdannetilanteen saldoluku -2)
- Myynnin kasvu ollut kohtalaista, ja samankaltaisen vauhdin odotetaan jatkuvan seuraavan puolen vuoden ajan
- Henkilöstökehitys jatkuu vakaana, mutta rekrytointivaikeudet yleistyneet
- Suhdanteiden odotetaan jatkuvan nykyisellään seuraavat puoli vuotta (saldoluku +1)

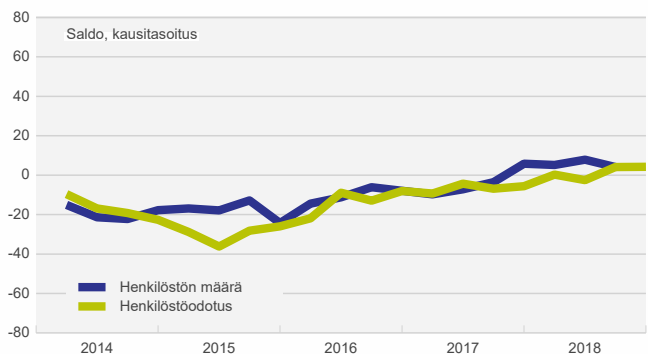
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Kauppa

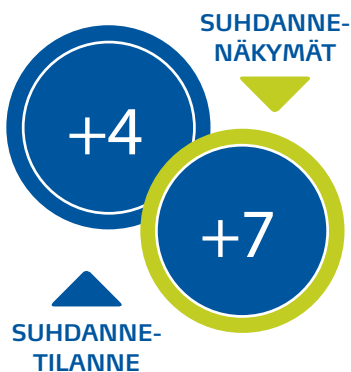
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	16	26	10	20	10	28	19	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	26	24	20	24	34	24	17	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-12	0	-7	7	2	14	-1	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-15	-10	2	10	-4	-2	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	43	35	57	55	54	57	62	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	10	5	16	15	18	17	31	
puute kapasiteetista	1	1	2	2	2	2	1	
riittämätön kysyntä	36	28	34	31	31	33	26	
rahoitusvaikeudet	3	2	4	3	2	0	3	
muu este	7	2	6	9	8	10	8	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-6	-3	-2	6	3	0	-2	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	20	10	16	21	15	5	1	

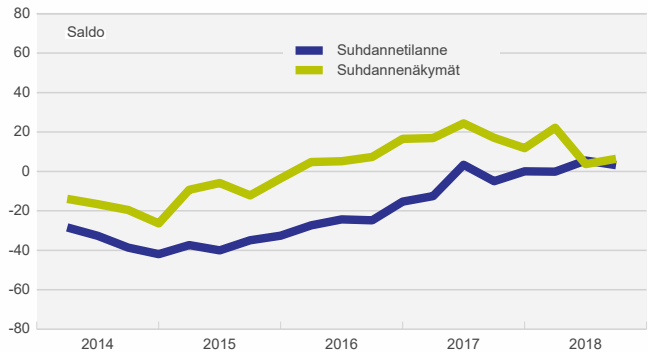

Matkailu- ja ravintolapalvelut

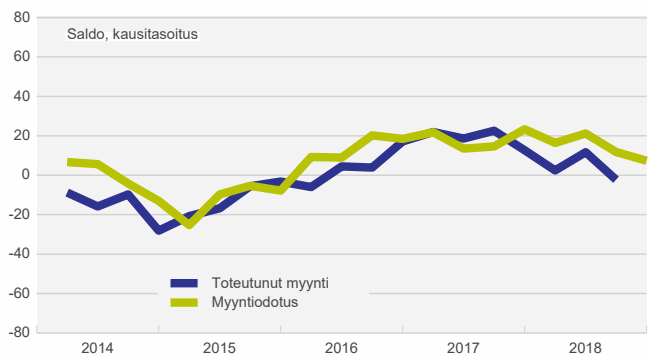
- Suhdannetilanne on jatkunut hieman keskimääräistä valoisampana myös alkusyksyllä
- Myynnin määrä on pysynyt likimain ennallaan, ja loppuvuodelle odotetaan pientä kasvua – hinnat vahvistuneet vähän
- Henkilöstön määrään ei odoteta muutoksia – joka kolmannella yrityksellä vaikeuksia löytää työvoimaa
- Suhdannenäkymät vakaan myönteiset: seuraavalle puolelle vuodelle pientä vahvistumista (saldoluku +7)

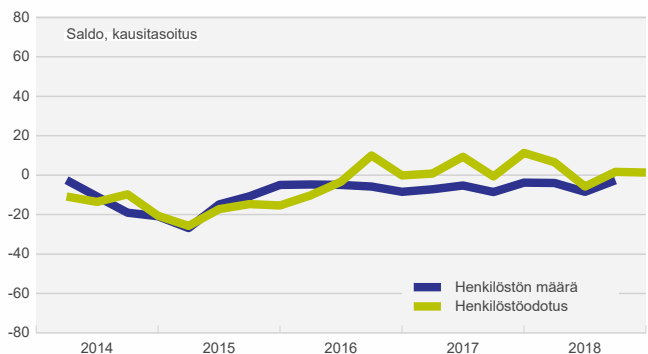
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

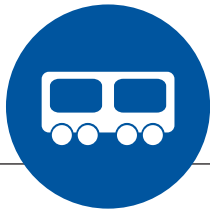

Matkailu- ja ravintola-palvelut

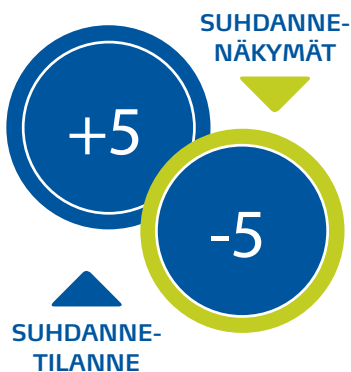
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	11	27	25	19	-10	22	0	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	20	14	25	7	27	10	10	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-12	2	-10	-2	-10	-2	-3	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	22	-3	7	-1	8	-3	-2	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	51	59	68	62	72	61	76	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	19	20	25	27	30	32	30	
puute kapasiteetista	3	4	6	6	4	4	6	
riittämätön kysyntä	34	41	44	39	45	35	41	
rahoitusvaikeudet	2	2	0	1	5	3	1	
muu este	1	1	1	1	2	4	6	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-12	3	-5	1	0	5	4	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	16	25	18	11	22	4	7	

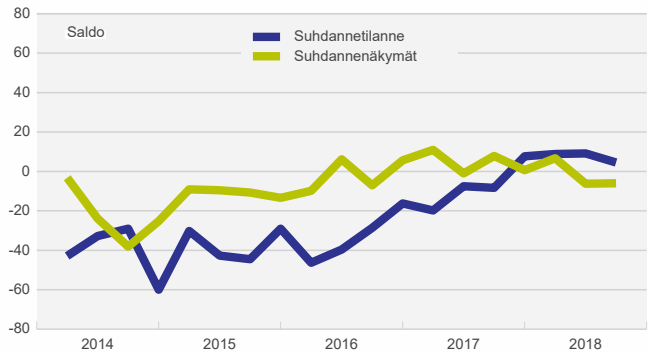

Liikenne

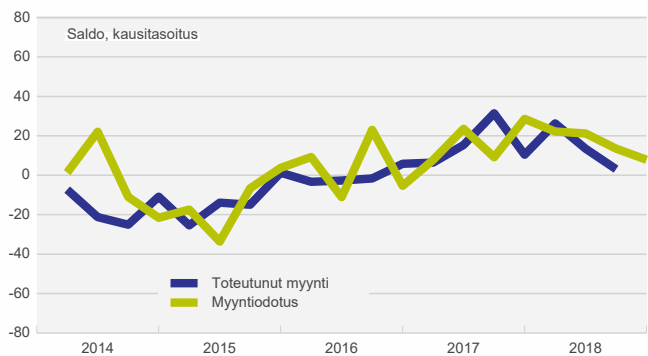
- Suhdannetilanteen kuvataan pysyneen koko kuluvan vuoden vähän tavanomaista vahvempaan
- Myynnin kasvu on ollut hidasta – lähikuukausien odotukset ovat samankaltaisia
- Henkilöstön määrä kasvoi vähän alkusyksyllä, ja myös lähikuukausille odotetaan pientä nousua
- Yleisessä suhdannetilanteessa ei ennusteta tapahtuvan muutoksia (saldoluku lokakuussa -5)

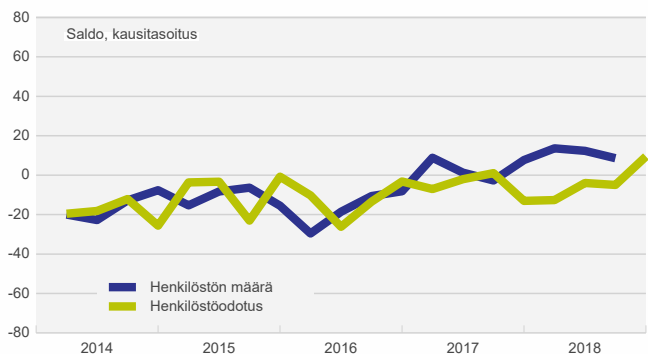
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Liikenne

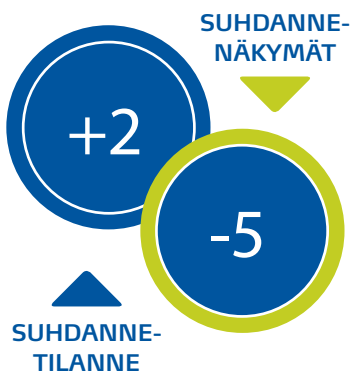
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	2	22	34	3	23	20	7	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	33	1	32	13	33	2	14	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	11	8	-7	1	20	20	1	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	5	2	-9	-26	3	-4	15	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	44	36	51	73	44	44	53	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	12	13	22	14	20	20	27	
puute kapasiteetista	1	3	4	5	3	8	1	
riittämätön kysyntä	33	21	26	27	21	15	25	
rahoitusvaikeudet	5	11	7	6	6	8	0	
muu este	0	0	0	28	6	0	1	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-20	-8	-8	8	8	10	5	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	11	-1	8	0	7	-7	-5	

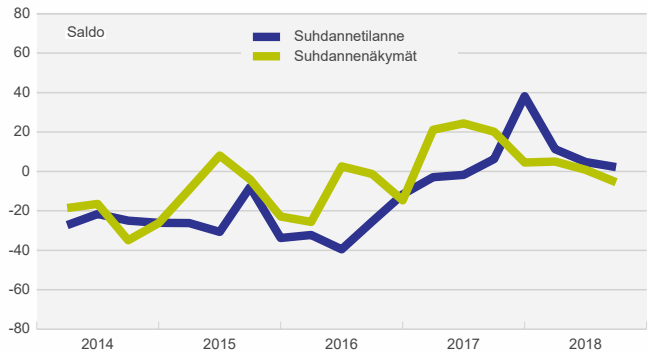

Rahoitus ja vakuutus

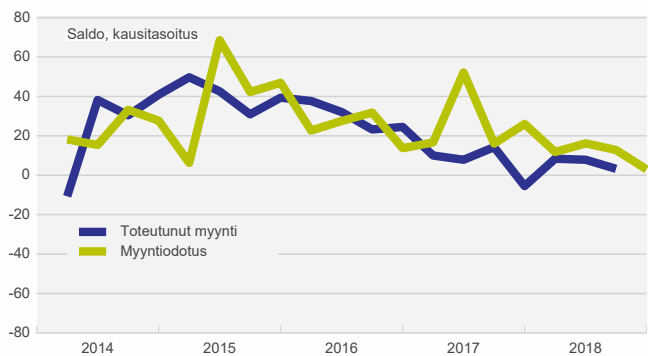
- Suhdannetilannetta kuvattiin lokakuussa tavanomaiseksi
- Myynti on pysynyt lähes ennallaan, eikä sen määrään odoteta suuria muutoksia lähikuukausina
- Henkilöstön määrän laskun odotetaan päättyvän
- Yleisessä suhdannekuvassa ei tapahtuisi olennaisia muutoksia seuraavan puolen vuoden aikana (saldoluku -5)

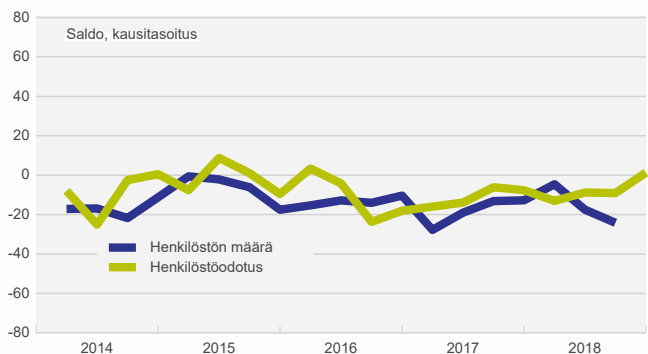
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Rahoitus ja vakuutus

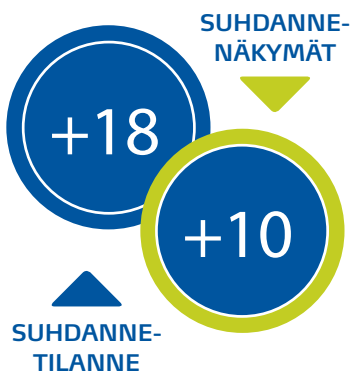
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	10	8	15	-6	8	8	4	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	52	16	26	12	16	12	3	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-29	-16	-13	-12	-7	-14	-24	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-9	-7	-10	-12	-5	-11	1	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	31	36	29	19	11	9	15	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	11	3	12	3	1	2	1	
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	19	20	15	13	8	8	12	
rahoitusvaikeudet	1	0	0	0	0	0	2	
muu este	0	13	2	4	3	0	0	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-3	-2	6	38	11	5	2	
Suhdanne-äkymät lähitulevaisuuteen	22	25	21	4	6	0	-5	

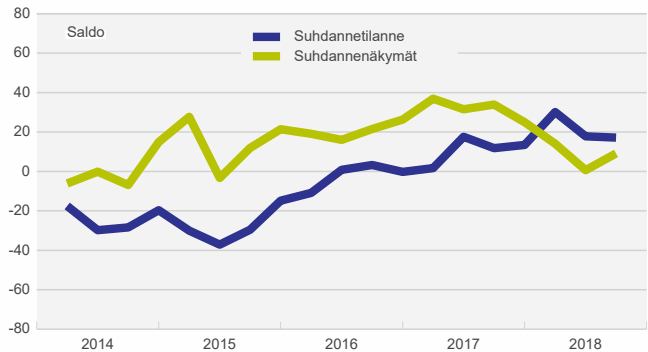

Tieto- ja viestintäpalvelut

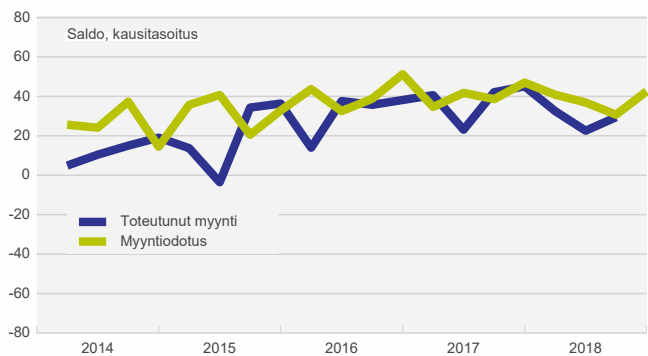
- Suhdanteet jatkuneet suotuisina, ja lokakuun arviot ovat keskimääräistä paremmat
- Myyntin kasvu on jatkunut ripeänä – hyvät odotukset seuraavalle puolelle vuodelle
- Henkilöstöä lisätään, mutta ammattityövoiman puute on merkittävä ongelma
- Kannattavuus on nousussa edellisvuoteen nähden
- Odotukset seuraavalle puolelle vuodelle myönteiset, suhdanteet paranevat loivasti (saldoluku +10)

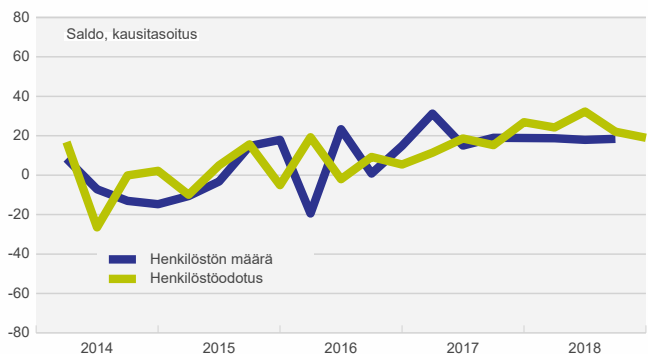
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tieto- ja viestintäpalvelut

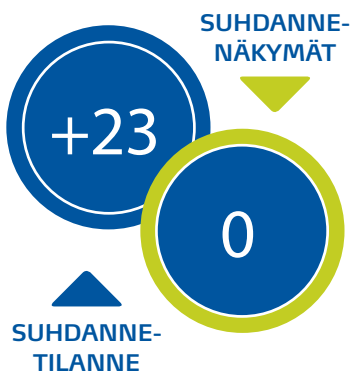
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	41	23	42	45	32	22	29	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	41	39	47	40	37	31	43	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	38	12	22	16	29	13	20	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	20	18	25	24	36	22	18	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	58	33	56	54	65	65	58	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	34	18	38	40	50	42	36	
puute kapasiteetista	0	0	0	2	0	4	0	
riittämätön kysyntä	22	14	20	16	16	20	21	
rahoitusvaikeudet	2	2	4	2	0	3	0	
muu este	3	3	0	0	2	4	4	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	1	17	11	13	31	18	18	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	37	31	33	25	14	1	10	

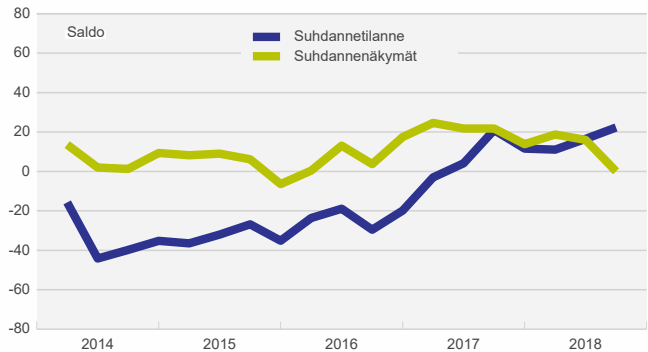

Kiinteistöpalvelut

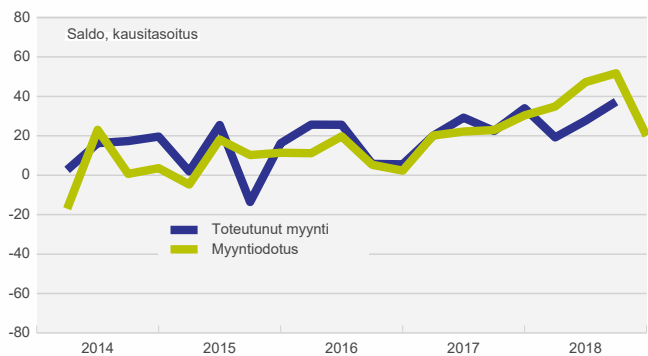
- Suhdanteet vahvistuneet hieman alkusyksyllä, tilanne keskimääräistä vahvempi
- Myyntin kasvu nopeutui heinä–syyskuussa
- Seuraavan puolen vuoden myyntiodotukset ovat kohtalaiset
- Henkilökuntaa lisätään, mutta rekrytointivaikeudet erittäin vaikeita (57 % vastaajista)
- Yleisen suhdannekuvan ei odoteta muuttuvan tulevan talven aikana (saldoluku 0)

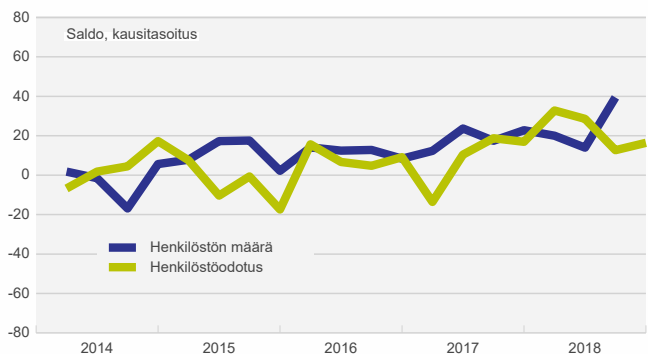
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

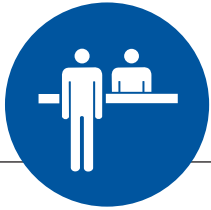

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Kiinteistö-
palvelut

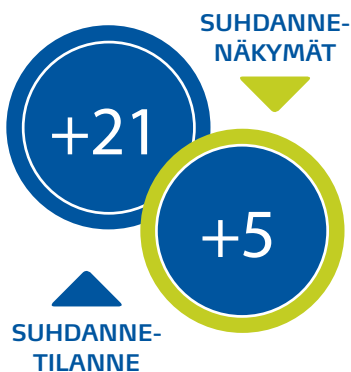
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	21	30	23	34	19	28	37	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	23	22	30	35	48	51	20	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	11	35	16	16	17	23	40	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	26	11	10	28	47	5	10	
Tuotannon / myyntin kasvun esteitä kaikkiaan	34	43	55	54	45	41	66	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	27	39	42	39	41	41	57	
puute kapasiteetista	0	0	3	0	0	0	0	
riittämätön kysyntä	6	4	3	12	9	0	4	
rahoitusvaikeudet	0	5	4	4	6	0	4	
muu este	0	0	4	7	0	0	1	
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-3	4	22	11	11	17	23	
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	25	22	21	14	19	16	0	

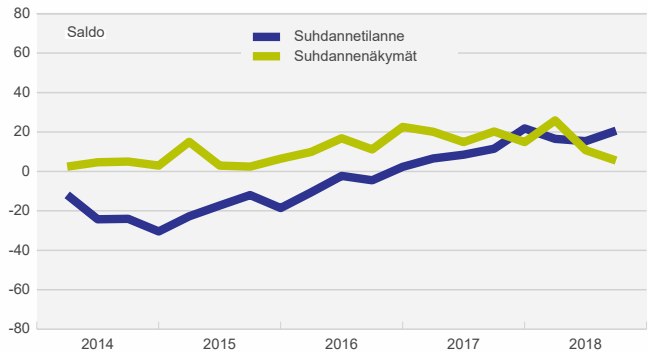

Muut palvelut

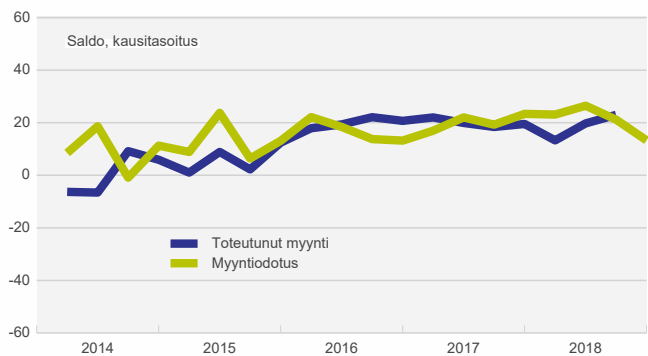
- Suhdanteiden kuvataan vahvistuneen hieman lisää – nykytilanne yli keskimääräisen
- Myynti kasvoi alkusyksyllä selvästi, ja odotukset lähikuukausille kohtalaiset
- Rekrytointivaikeudet ovat jatkuneet yleisinä
- Yleiset suhdanneodotukset ovat vähän aiempaa varovaisemmat, mutta loivan suhdannenousun odotetaan jatkuvan (saldoluku +5)
- Toimialaan kuuluu Suhdannebarometrissa mm. opetus-, sosiaali- ja terveystyöalojen yrityksiä

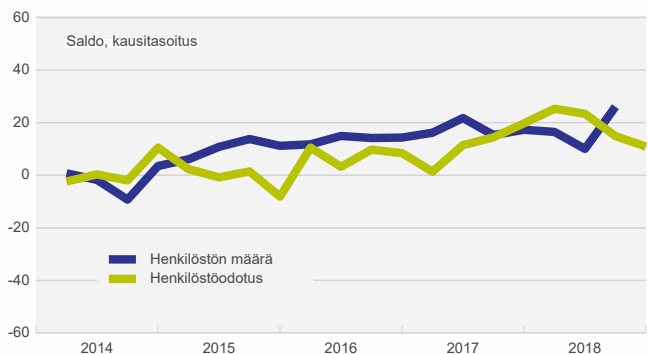
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Muut palvelut

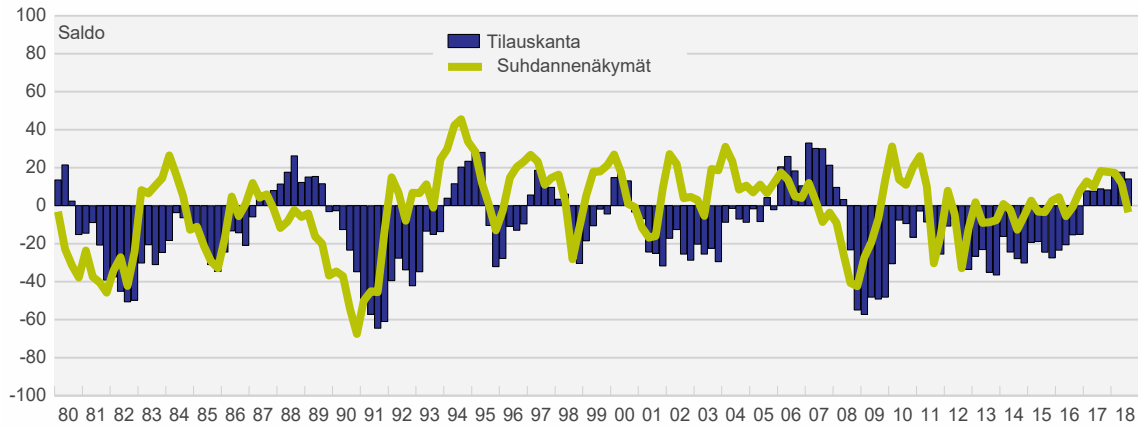
Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	22	20	19	20	13	20	23	
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	22	19	24	23	26	21	13	
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	18	29	11	15	17	17	24	
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	20	10	17	25	35	11	6	
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	49	42	60	58	65	57	66	
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	30	26	34	29	44	39	38	
puute kapasiteetista	1	1	3	3	4	2	0	
riittämätön kysyntä	15	13	20	20	14	14	16	
rahoitusvaikeudet	2	3	4	2	4	2	3	
muu este	3	4	6	9	5	4	12	
Suhdanne-tilanne tällä hetkellä	7	8	12	21	17	16	21	
Suhdanne-näkymät lähitulevaisuuteen	21	15	21	15	26	10	5	

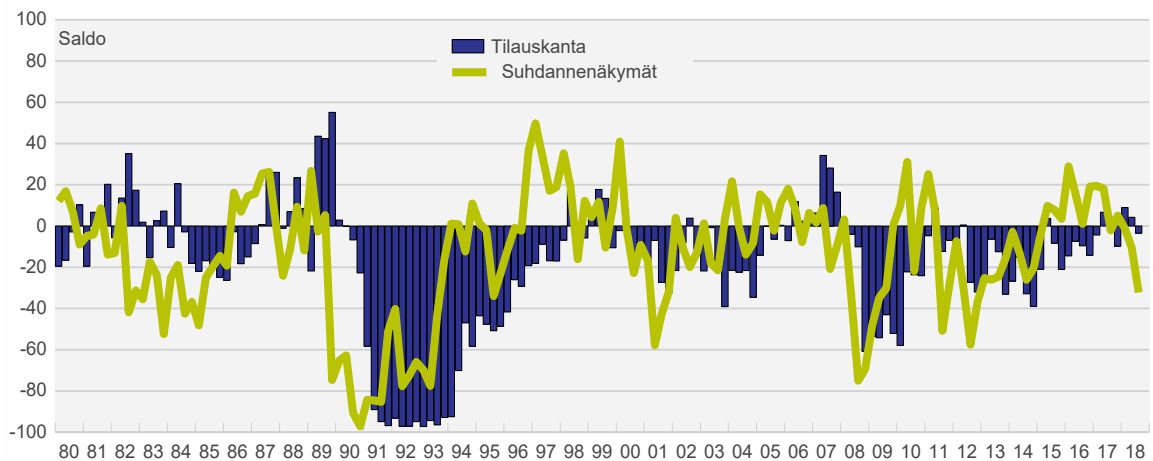

Pitkiä aikasarjoja

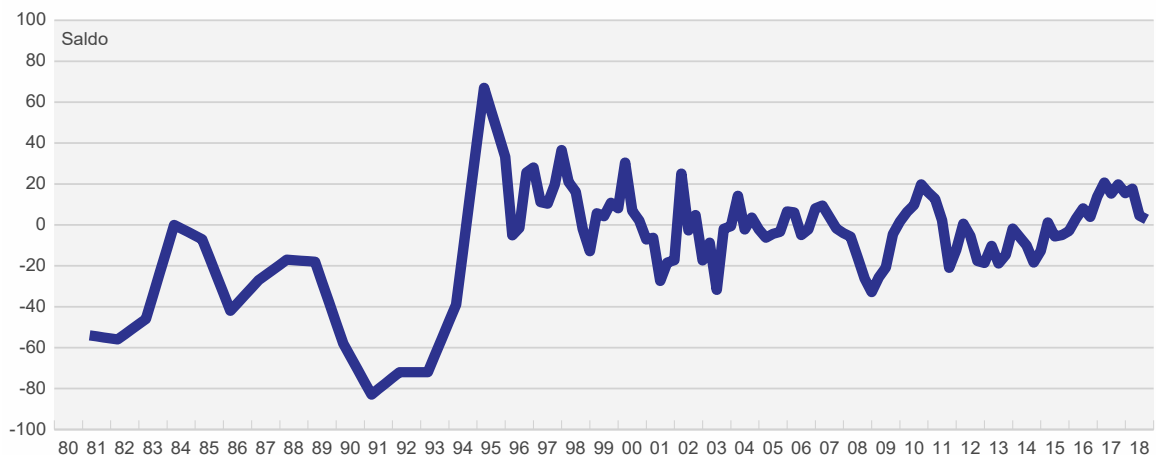
Teollisuuden suhdannenäkymät ja tilauskanta

Rakentamisen suhdannenäkymät ja tilauskanta

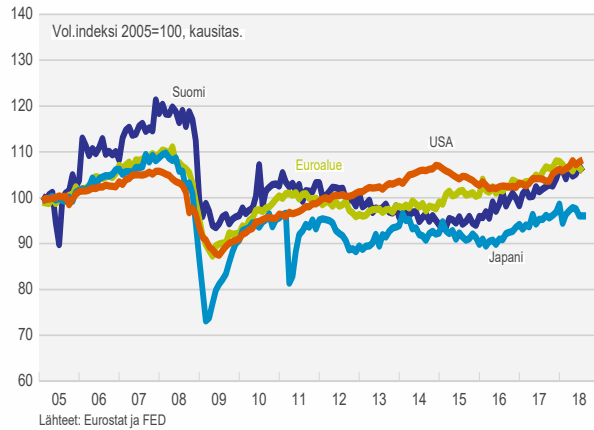
Palvelujen suhdannenäkymät

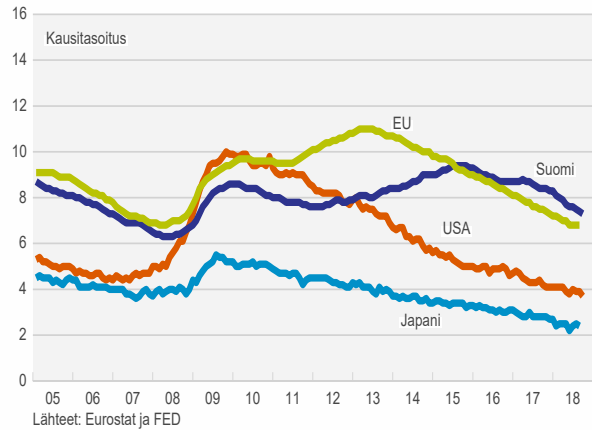

Taustatietoa taloudesta

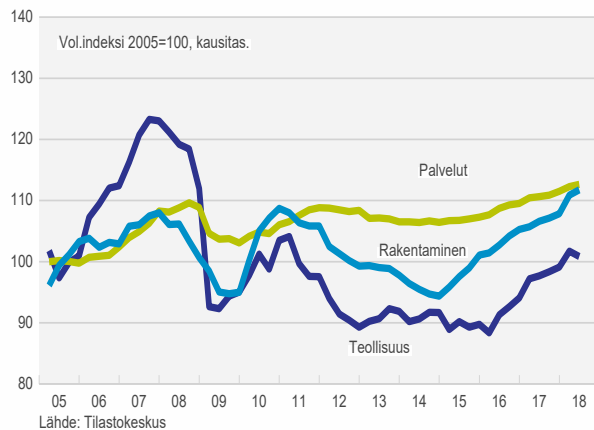
Teollisuustuotannon kehitys

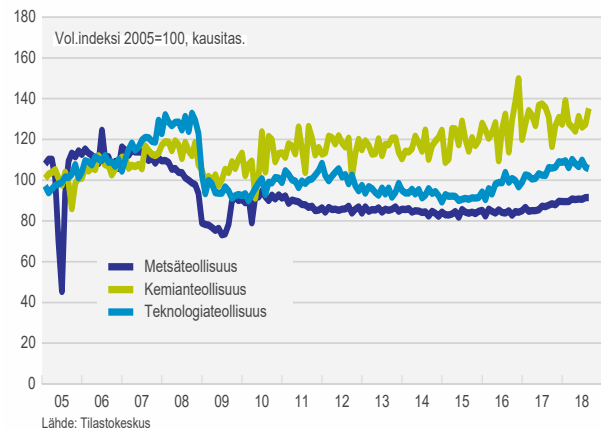
Työttömyysaste, %

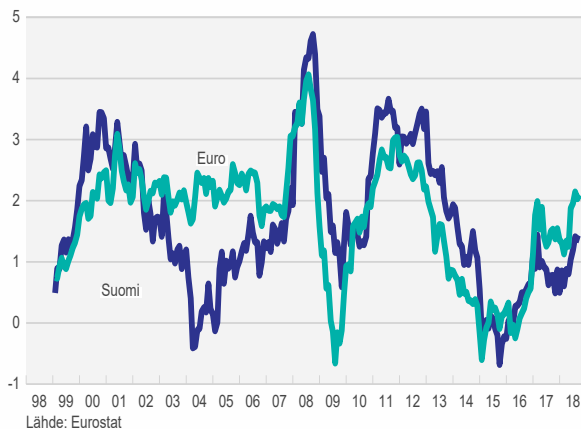
Kokonaistuotanto pääelinkeinoittain

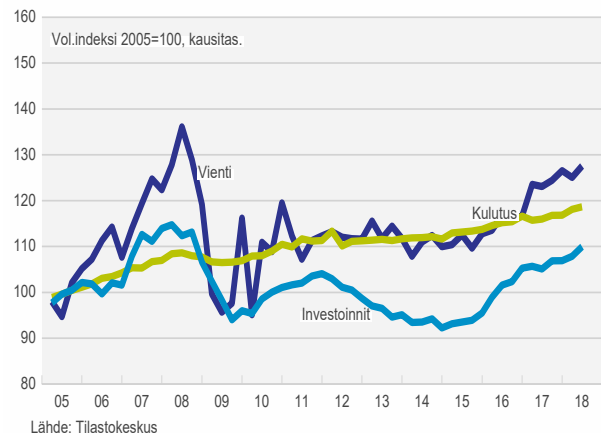
Teollisuustuotanto päätoimialoittain

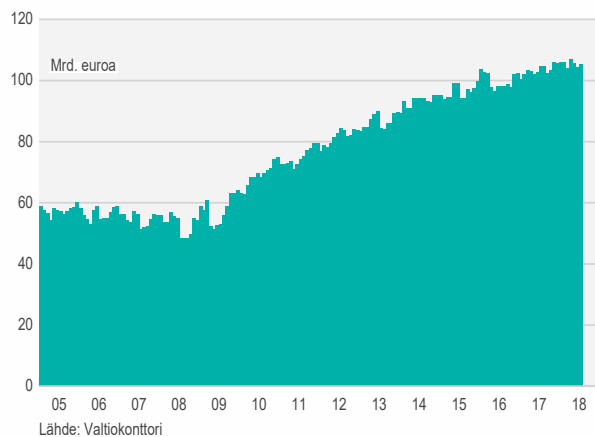
Inflaatio

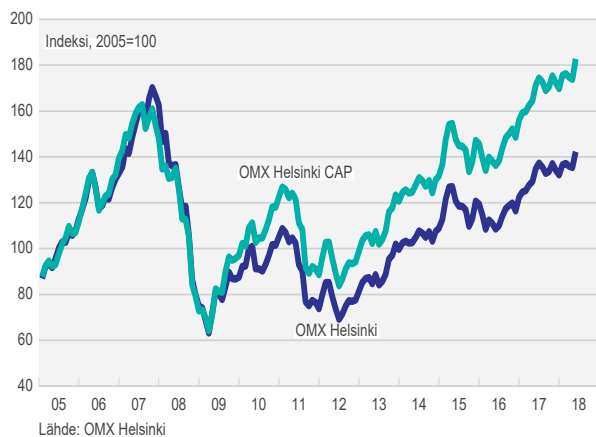
Kysynnän päätekijät

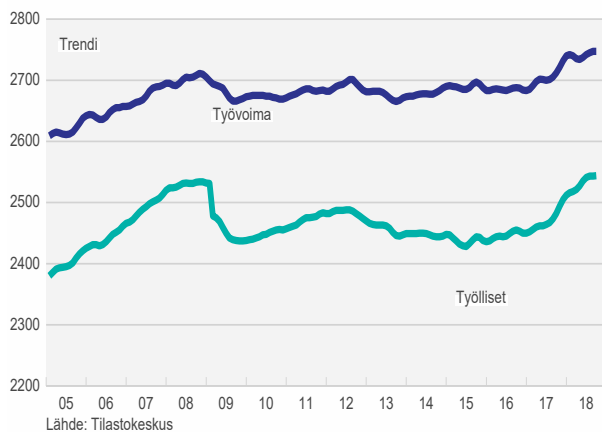
Valtionvelka

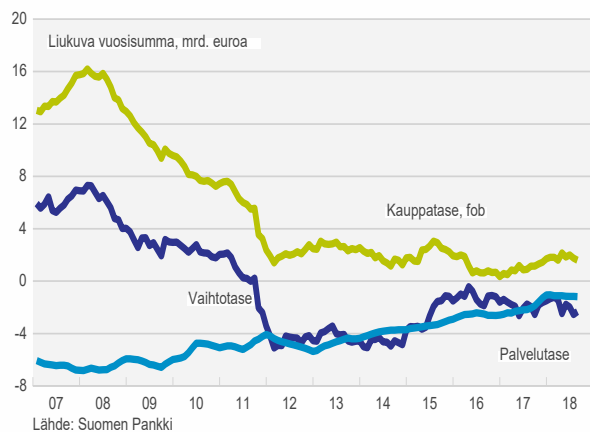
Pörssikursseja

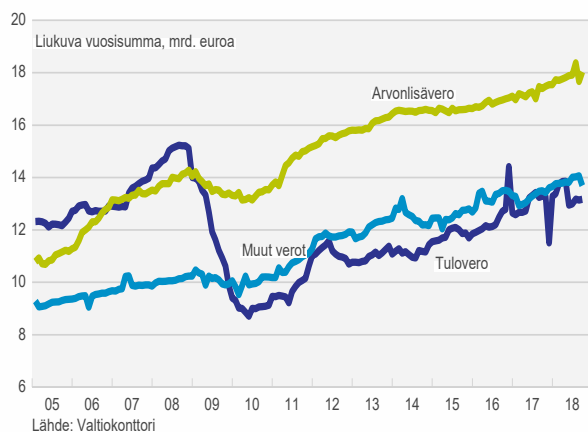
Työvoiman kysyntä ja tarjonta

Ulkomaankaupan taseet

Valtion tulovero, ALV ja muut verot

Valtiontalouden tulot ja menot

Suhdanne tiedustelumenetelmä

EK:n Suhdannebarometri

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tekee kuukausittain suhdanne-tiedusteluja koko suomalaiselle elinkeinoelämälle.

Neljä kertaa vuodessa tehdään laajempi tiedustelu, jonka tulok-sista julkistetaan **Suhdannebarometri**-julkaisu. Lisäksi kuukau-sittain julkaistaan suppeampi luottamusindikaattoritiedote.

Teollisuuden suhdannetiedusteluja on tehty Suomessa vuodesta 1966 alkaen. Palvelualoilla ensimmäiset tiedustelut on aloitettu 1980-luvun lopulla, mutta merkittävämpi laajennus tapahtui vas-ta 2000-luvun puolivälissä.

Tässä julkaisussa on esitetty EK:n uusimman suhdannetiedus-telun tulokset koko yksityiseltä sektorilta. Tiedustelu on tehty **lokakuussa 2018**. Siihen on vastannut **1 213 yritystä**, jotka työl-listävät Suomessa yli **250 000 henkilöä**.

Elokuussa 2010 julkaistavasta tiedustelusta lähtien vas-taajayritysten luokitteluksi toimialoille on käytet-ty uutta TOL 2008 -luokitusta. Muutoksen vaikutus Suh-dannebarometrin tuloksiin on kuitenkin varsin pieni. Teollisuuden, rakentamisen sekä joidenkin palvelualojen his-toriatiedot on kerätty TT:n aiemmassa Suhdannebaromet-rissa. Valtaosa palvelualojen aikasarjatiedoista on PT:n suhdannetiedustelusta. Tiedustelumenetelmän muutok-sen vuoksi palvelualojen aiemmat tiedot eivät ole kaikilta osin täysin vertailukelpoisia uusimpien havaintojen kanssa.

EK:n Suhdannebarometri on **osa Euroopan komission suhdan-nekyselyjärjestelmää**. Järjestelmään osallistuvat organisaatiot tekevät yhdenmukaisia tiedusteluja kaikissa EU-maissa, ja Eu-roopan komissio osallistuu jäsenmaissa tehtävien tiedustelujen rahoitukseen. Kaikkiaan vastaavanlaisia tiedusteluja tehdään nykyisin yli 50 maassa.

Yleistä suhdannetiedusteluista

Suhdannetiedusteluilla selvitetään yritysjohton näkemyksiä taloudellisesta tilanteesta sekä lähitulevaisuutta koskevia odo-tuksia. Tiedusteluilla etsitään ennen muuta suhdanteiden kään-nepisteitä. Tyypillisesti suhdannetiedustelujen kysymyksillä voidaan kartoittaa talouskehitystä noin puoli vuotta eteenpäin.

Tiedustelujen kysymykset ovat valtaosin laadullisia, ja niissä on tyypillisesti kolme vastausvaihtoehtoa. Kyse-lyllä kartoitetaan esimerkiksi sitä, onko vastaajayrityk-sen tuotanto tai työvoima kasvanut (+), pysynyt ennallaan (=) vai vähentynyt (-). Joitakin muuttujia, kuten tilauskan-taa ja varastoja, pyydetään vertaamaan myös normaaliin.

Tulokset painotetaan yrityskoolla

Teollisuudessa yrityskohtaiset vastaukset on painotettu vastaa-jayrityksen liikevaihdolla ja palveluissa henkilökunnan määräl-lä. Toimialojen keskinäisessä vertailussa painoina on käytetty jalostusarvopainoja. Pienten yritysten aliedustus otoksessa on korjattu niin, että niiden osuus vastaa todellista osuutta kullakin toimialalla.

Useimmat suuret yritykset vastaavat tiedusteluun toimipaikoit-tain tai tuotannonaloittain, ei konsernitasolla.

Toimialoittaiset vastaukset esitetään julkaisussa useimmiten ns. **saldolukuina**. Saldoluku on positiivista kehitystä kuvanneiden osuus vähennettynä negatiivista kehitystä kuvanneiden osuudel-la. Jos esimerkiksi 30 % vastaajista (painotettuna) on vastannut tuotantonsa kasvaneen, 50 % pysyneen ennallaan ja 20 % vä-hentyneen, saldoluku on 30 – 20 eli +10.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10)
00131 Helsinki
Puhelin 09 420 20
Faksi 09 4202 2299
www.ek.fi

Raportti internetissä:

www.ek.fi

ISSN 0783-3350

Lisätietoja:

Johtaja, pääekonomisti
Penna Urrila
Puh. 040 570 7860
etunimi.sukunimi@ek.fi

Ekonomisti
Jouko Kangasniemi
Puh. 040 551 8136
etunimi.sukunimi@ek.fi

EK 2018

